

Montreālas Latviešu

Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1999. GADA SEPTEMBRIS/OKTŌBRIS MONTREALA, KVEBEKĀ 51. GADA GĀJUMS NR. 9/10. (606./7.)

VAI IR KAS JAUNS?

Kad apvaicājamies, kas otram ir jauns, parasti saņemam pavisam parastu atbildi - tāpat vien kā agrāk, citiem vārdiem, nekas jauns, kaut gan apzināmies, ka tā nav. Tāpat, iztirzājot mūsu dzīves, mēdzam piebilst - Tas pats vecais! Zinām otru pusi - daudz kas ir mainījies, tikai negribam par to runāt. Tik tiešām varam itin ērti tādējādi izkļūt no dziļākām pārrunām un kļūt visādi neiesaistīti gudri, zinīgi visdažādākos laukos, lai neviens nevarētu kaut kur pieķerties, kaut ko pārnest. Tā ir drošāk. Tādā veidā labi iejūtamiem pelēkajā cilvēku masā, kas straujajā laikmetu maiņā plūst kā milzīga upe, raudama visus līdz, gribam vai negribam. Un pārāk bieži atrodam to par izdevīgu, ērtu izkārtojumu. Tādēļ jo vairāk cieņas pienākas tiem cilvēkiem, kas uzdrīkstas un ir gatavi uzņemt sadzīves maiņas, lai paši mainītos tām līdz, un ir gatavi par to runāt. Un ne tikai to, bet arī nākt ar jaunām idejām, pasākumiem, kas cilvēces attīstībā varbūt nemaz jauni nav. Mēs tikai nezinām visu, kas un kā veidojies agrāk, lai gan mums šobrīd ir tik daudz informācijas, ka nespējam ar visu to iepazīties. Kaut vai, ja ņemam par piemēru slavenās prezidenta Niksona ierakstītās skaņu lentas, kuņu pilnīgai izlasišanai vajadzīgs vesels cilvēka mūžs, un tādēļ tās saisinātas desmitkārtīgi un vairāk. Turpretim, mums, latviešiem, pagrūti uzrakstīt savus mūža stāstus, kaut gan iespēja ierakstīt tos skaņu lentā katram iespējama. Aizbildināmies - kam tad tas vajadzīgs, kas tos izmantos. Nu, - bērni, sociologi un citi interesenti, jo esam dzīvojuši laikmetā, kuņā esam iepazīnušies ar visdažādākiem diktatoriem, cilvēces mocītājiem, kādu netrūkst šodien, esam piedzīvojuši visādus ziedu laikus, no kuņiem pats ievērojamākais tomēr būs tas, ka esam pārdzīvojuši terroru un kaņķu, kas tik daudzus mūsu tautas locekļus ir iznīcinājis. Un tādēļ vēsturnieki runā par to, ka vēsture nemitīgi esot jāpārrakstot, jo kādreizējo notikumu izpratne nemitīgi mainītos ar katru nākamo paaudzi un to laikmeta liecinieki esot rakstījuši ar savu noslieci. Un it sevišķi sazināšanās tehnikas eksplozijas laikmetā. To varbūt vislabāk ir pateicis kādas lielas firmas vadītājs Gijs Saint-Pjērs, kas 1994. gadā bija izpelnījies visredzamākās personas vērtējumu tirgzinības laukā: "Jums jāapšaubā, jāizvērtē lietas, kuņas, šķiet, darbojas teicami šodien, un jābūt gataviem pieņemt, ka tās mainīsies, un jāapsveņ, kā viss tas ietekmēs jūs un jūsu firmu...!" (Guy Saint-Pierre, CEO OF THE YEAR issue, *The Financial Post Magazine*, November, 1994).

Tādēļ šobrīd, varbūt, vairāk kā nepieciešami iepazīties ar dažādu individu sasniegumiem un to ietekmi uz šodienas laikmeta notikumiem, kā jeb kad agrāk. Turklāt mums tas ir iespējams. Elektronika te ir īpašs darba rīks, kas paveņ dažādas durvis. Ne tikai labās, bet arī ļaunās. Rezultātā vairs nevaram aizbildināties ar to, ka daudz kas ir vecs, nav grozījies, un nedrīkstam vairs pastāvēt tikai uz to, kā tas bija agrāk. Kas bija pieņemams pagājušās paaudzes cilvēkiem, nebūt tas tā nav cilvēkiem, kas dzīvo šodien. Un tā tas ir arī ar mums, latviešiem. Kā uz mūsu pārdzīvoto postu skatās Agāte Nesaule, kā vēsturi un savas ģimenes gaitas iztēlojas Modris Ekšteins, abi rakstīdami angļu valodā, jo tajā vairāk iejutušies, tomēr ir tik ļoti svarīgi, lai sarežģītajā spēlē saskatītu tos dažādos elementus, kas dzīves steigā mums paskrējuši garām. Vai tiem, kas šādus vērtējumus nevēlās lasīt. Šajā sakarībā, tikpat svarīgi ir iepazīties ar Vairas Viķes-Freibergas rakstiem, runām un grāmatām, jo viņa mūsu sadzīves problēmas ir apskatījusi no psiholoģes redzes loka un sava mūža skaidrākos gadus (jaunību) ir dzīvojusi bēgļu gaitās un jaunas dzīves uzsākšanā Kanadā. Mēs gan gudri runā-

jam par to, kas latviešiem Latvijā būtu jādara, bet vai esam iepazīnušies ar to, ko viņi ir darijuši, vai mums ir plašāks skats par to, ar ko sakām, ka viņu smadzenes komūnisma terrorā esot izmazgātas? Mēs, latvieši, vienalga, kur dziļojam, savā būtībā esam tādi paši cilvēki kā visi citi. Mūsu pieredze atšķīras, dažkārt ir līdzīga citu mazu tautu pieredzītajiem. Tā ir savā veidā kopēja ar mūsu laikmeta pasaules cilvēkiem, jo uz mums, tāpat kā uz tiem, iedarbojas dažādās pārmaiņas, dažādās vētras, ne tikai dabas katastrofas, bet arī politiskās, sabiedriskās, globalizācijas u. t. t. Tikai mums tās veido citādu atsaukšanos, jo mūsu dzīves ziņa atšķīras, bet tā mūsu jaunajās audzēs, diemžēl, ir mainījusies. Cik bieži gan mēs nezinām, ko tās īsteni domā. Mēs pat tām nevaicājam. Kas mums ir citāda - tā ir mūsu kultūra! Un lai tā pastāvētu, augtu, ir neganti jāstrādā! Arī vienkāršajam cilvēkam tā ir jāatbalsta. Mums pārāk bieži pietiek ar ikdienas sadzīvi, aroda skološanās iespējam. Vai šīs audzes kaut ko zina par bēgļu nometnēm, par pirmajām gaitām svešajās zemēs. Tagad ir iespēja to ierakstīt skaņu lentās, māju lapās utt. Varam darīt ko lietas labā, lai viens otru labāk iepazītu. Gaišā atziņa pie visa tā ir - tagad ir jaunas iespējas un tās mēs nedrīkstam ierobežot ar veciem aizspriedumiem, kādi valda ne tikai vecākajā sabiedrības daļā, bet bieži vien arī jaunajos, kas var būt konservatīvāki par pašiem cietākajiem ne-lokamās stājas aizstāvjiem. Fakts tomēr ir tas, ka tie, kas mainās un spēņ pārveidojies, panāk vairāk un kļūst par nākotnes saucējiem. Tādi bija pirmās atmodas darbinieki, tādi bija Latvijas atbrīvotāji, tādi bija terrora līdzdzīvotāji un tādi būs mūsu jaunās audzes Latvijas cēlāji un veidotāji. Cilvēcībai un ticībai vienmēr ir bijis un būs savs pievilksanas brīnums, neskatoties uz to, ka netrūkst tādu, kas to vienmēr un visur mēģina noliegt. Tieši tādēļ mums ir jānā Latvijas valsts prezidente, kas pārstāv šo jauno saucēju saimi un kas varēs pacelt tautu, ja tā to vēlēšies (patreizējās iztauņas liecina, ka viņa jau kļuvusi par vispopulārāko cilvēku Latvijā, kas pats par sevi ir ievērojams panākums), jaunu panākumu augstumos un ievest to Eiropā, kur tai pienākas būt. Tas tomēr nenozīmē, ka pasaulē terrorms pazudis kā nebijis. Tas vienmēr cels savu asiņaino vāli, nāvēs, draudēs, biedēs, kā to norāda dažādie politiskie notikumi tik daudzās zemēs. Tas parādās ne tikai valstīs, pilsetās, laukos, bet arī ģimenēs, lai cik sāpīgi tas arī nebūtu. Tas tomēr nenozīmē, ka mums terroram jāpakļaujas.

Pirms 54 gadiem Otavā Krievu vēstniecības ierēdnis Igors Guzenko 1945. gada 5. septembrī, atklāja Kanadas preseī faktu, ka Sabiedrotie pēc II pasaules kaņā uzvaras atrodas "aukstā kaņā" stāvoklī ar Padomju Savienību. Tā bija izvērsusi pamatīgu spiegu akciju, lai iegūtu atombumbas noslēpumus un lai, tos izmantojot, uzvarētu ideoloģijas kaņā visā pasaulē. Nodrošinājies ar 109 dažādu slepeno dokumentu kopijām, kas apliecināja viņa teikto viņš devās pie kanadiešiem, lai tos iepazīstinātu ar šiem drastiskajiem nodomiem. Protams, kanadieši sākumā nespēja tam ticēt, ka viņu sabiedrotā kaņā pret Hitleru varētu to darīt. Cik nozīmīga bija Igora un viņa sievas drosmīgā izšķīršanās iepazīstināt rietumniekus ar komūnistu slepenajiem nodomiem, toreiz retais nojauta. Igoram Guzenko tas nozīmēja ilggadīgu slēpšanos no čekas nagiem. Tagad viņa sieva Svetlana uzrakstījusi savas atmiņas, kas vēl nav publicētas. Šīs dzīves stāsta moments Guzenko dzīvē rāda, cik nozīmīga var kļūt viena cilvēka drosmīga izšķīršanās liktenīgā brīdī, laikā kad Padomju Savienības sabrukums 45 gadus vēlāk nebija pat nosapņojams. Un tādi cilvēki izauga terrora zemē. Tas ir apliecinājums tam, ka cilvēks pāri visam ciena brīvības ideju, kas prasa vairāk kā tikai naudu, prasa ziedošanos un atbildību pret cilvēci.

Kādreiz pat atteikties no sava darba devēja algas, ir samaksa, kas ir brīvības vērtība, kā to pierādīja Igors un Svetlana Guzenko. Kaut gan viņi jau šodien pieder pagātnes notikumiem, viņu veikums nav mazāks. Kaut gan par viņiem maz zina šodienas jaunākās paaudzes, vēstures atbilstībā viņu centieniem ir sava milzīga nozīme. To nedrīkstam apšaubīt un mums šis notikums vērtējams jaunā gaismā, tāpat kā mūsu pašu disidentu veikumi, kas sacēlās pret komunistisko terroru, tāpat kā mūsu tautas spēja šo terroru izdzīvot 50 gadu verdzībā. Galvenais, kas jāatceras, ka tauta izdzīvoja, pielāgojoties jaunajām dzīves prasībām, kas bija negantas un necilvēcīgas. Tā bija smagi apmaksāta cīņa. Par to sakām paldies ikvienam, kas tajā piedalījās un piedalās vēl šodien. Brīvība netiek pasniegta uz paplātes, par to vienmēr jācīnās. Kas tad ir jauns? - Atkārtota cīņa par brīvības ideāliem jaunā izpratnē, izmantojot vecus un jaunus vērtējumus un atziņas, no kurām nav jābaidās. □

MILITĀRA ATCERE

Šodien mēs ar lepnumu atceramies mūsu Atbrīvošanas kara brīdī, kad 1919. gadā Rīgā Ziemeļnieku priekšgalā iejāja viņu cīņu vadonis Pulkvedis Zemītāns, lai apvienotos ar kalpakiešiem - mums nu bija vienota armija. Militārie vēsturnieki šo mirkli tulko dažādi, bet mēs varējām uz to būt lepni neatkarīgi no šiem tulkojumiem. Tagad šis mirklis, pasaules mērogā, liekas tik sīks un tik tāls, ka mēs varam to izmantot kā samēra vienību, kā prizmu savas politiskās sadzīves analīzei. Ja mēs līdz šim esam sekojuši Klauzevica formulai, ka karš ir politisko centienu turpinājums citiem līdzekļiem, tad arī šī formula mūsu prizmā var parādīties citā gaismā.

Ja mēs varējām būt lepni uz mūsu jaunās armijas apvienošanas 1919. gadā, tad līdzīgi varētu domāt par to mirkli, kad Otrajā pasaules karā varēja apvienoties leģiona 15. un 19. divīzijas, kas nu kopēji ieročiem rokās stājās pretim uzbrūkošajām Padomijas armijām - mēs klusībā cerējam, ka te būs likti pamati mūsu bruņotajiem spēkiem. Tomēr lielvaras šo mirkli mums godināt neļauj. Mēs saprotam, ka šis lielvaras to dara tādēļ, ka mēs necinājamies Sabiedroto pusē, bet rietumnieki negrib saprast, **ka viņu sabiedrotie kara biedri gribēja mūs iznīcināt.** Čerčilam šie padomju kara biedri nebija pa prātam un viņš taisnojās, ka ... *mans ienaidnieka ienaidnieks ir mans draugs...* bet mēs to sacīt nedrīkstējam tad un nedrīkstam vēl tagad. Kādēļ? Man šķiet, ka šis jautājums izskaidro mūsu stāvokli mūsdienu politiskajā pasaulē un tādējādi met jaunu gaismu uz mūsu brīvības cīņām vēsturē un kultūras centieniem nākotnē.

Ja šo rietumnieku nostāju par mūsu stāvokli Otrajā pasaules karā varētu izprast kā stratēģisku nepieciešamību, tad to varētu pieņemt, bet kur tad šis stratēģiskais princips balstās? Jau toreiz, kad Padomija okupēja Latviju un mēs tai pretim ar ieročiem vēl nestājamies, angļi pret šo Padomju agresiju protestēja visai vēsi. Citēšu *The Times*: ... *Īdena un Staļina starpā pastāv pilnīga sapraššanās, kā tas bija arī 1939. gada pavasarī, Anglijas - Padomju Savienības sarunu laikā.* Amerika negribēja protestēt nemaz. Kā Pauls Gobls (Goble) savā neseno runā Toronto norādīja, tikai Amerikas baltiešu politiskie protesti, pat piedraudot ar vēlēšanu balsim, spieda Rūzveltam deklarēt šo Padomju soli par nepieņemamu. Tā nebija rietumnieku naivitāte, kas tos spieda bieroties ar Padomiju, bet gan politiska formula, kas tos, diemžēl, vada vēl tagad un kas pasauli var novest bezdibeņa malā. Arī Rietumiem šī politiskā formula bija apstākļu uzspiesta, bet mēs varam jautāt,

par cik viņi paši bija šos apstākļus radījuši, censdamies buvēt imperijas? Vai viņi paši nemanēvēja ar, t. s., interešu grupām, solot tām politiskas privilēģijas kā algu par piedalīšanos valsts darbā? Vai viņi bija aizmirsuši Romas imperijas likteni, kad tā pārņēma "barbaru" kara algotņus savās armijās, jo bija par plaši izpletusi savas robežas un ka te slēpās viņas sabrukšanas iemesli?

Arī 1919. gadā mēs varējām šos faktorus redzēt savā zemē. Arī mums bija jāmanēvē svešu varu aizsegā, arī mēs bijām spiesti dot privilēģijas, ja ne citādi, tad vismaz izskata pēc. Arī mums vēl nebija tā savas kultūras vienotības spēka, kas, piemēram, ļautu Kalpakam pulcēt lielākas vienības, kā tikai virsnieku un studentu rotas. Mēs toreiz pirkām šo kultūras apziņu uz kredita un pierādījām, ka savā valstī bijām spējīgi šo kreditu izpirkt, bet šī kredita likme vēl tagad nav visai augsta.

Iepriekšējais gadu simtenis Eiropā iezīmējās kā tautu brīvības gara gadu simtenis. Pirmais pasaules karš daudzām tautām, mūs ieskaitot, šo nacionālo brīvību arī atnesa, nododot valsts likumdošanas varu pašas tautas, ne monarchistisko valdnieku, rokās. Vairums etnisko tautu, tomēr, ir skaitliski mazas un nevar mēroties ar lielo imperiju pilsoņu miljoniem, kas arī, pa laikam, lepojas ar tautu vārdiem. Pašas etniskās tautas lielajās imperijās ir vienmēr bijušas par šķērslī politiskajām varas spēlēm un ir tikušas ar dažādiem līdzekļiem "iekļautas". Kaut Padomija vairs nebija monarchija, viņas imperiālās tieksmes bija citām imperijām daudz vairāk saprotamas, nekā brīvības centieni mazajām tautām. Tādējādi saprotama arī Amerikas ideoloģija, kas māca, ka ... *militāri spēcīga valsts, kas apvienojusi savās robežās vairākas mazas valstiņas, spēj garantēt politiskos panākumus.* Rietumnieki, it sevišķi Amerikas zemēs, ir atzinuši vēstures liecības par vietējo etnisko tautu iznīcināšanu, bet vēl nav pacēluši jautājumu, kā tas notiek vēl tagad un citur. Un tautas nemaz nav jāiznīcina fiziski, pietiek tām atņemt uzticību savai kultūrai - kā to mēs, diemžēl, paši esam bijuši spiesti piedzīvot. Te slēpjas lielvalstu skepse par mūsu nacionālajiem centieniem un no šīs skepSES izrietošie stratēģiskie plāni.

Kad kādreiz Eiropā un arī mūsu zemē nostiprinājās ideja par tautas brīvības izcīnīšanu, šī ideja spēja atrāsit varoņu garu, bet laiku gaitā ir daudz kas mainījies. Nacionālo cīņu vārdā ir parādījušies ne vien koloniālie un internacionāli imperialistiskie, bet arī dažādu citu ideju kara pulki. Atgriezīsimies šē pie mūsu Atbrīvošanas cīņām: arī te tika sludināti koloniālie plāni Baltijā, arī te ieroču palīdzība mums nenāca par velti. Kāds brīnums, ka šis stāvoklis Otrajā pasaules karā un vēl tagad. Te iezīmējas divi elementi: vēsture kā propaganda un karš kā pašmērķis.

Ja mūsu ziemeļnieki un kalpakieši savas kara gaitas atcerējās atšķirīgā gaismā, tad pati mūsu vēsture no tā necieta. Tagad, turpretim, vēsture ir izkāpusi no grāmatu vākiem un zibinās mūsu acu priekšā filmās, romānos un gleznu tēlos. Vēsture mūsdienās rada viziju, kas mūs mulšina. Septiņpadesmit padomju gados nedz rietumnieku žurnālisti, nedz mākslinieki un pat ne, liekas, slepenie dienesti negribēja rādīt patieso ainu, kaut arī, kā to redzējām vēlāk, šī aina bija ļoti labi zināma. Militārajā laukā kopš pēdēja pasaules kara militārajos konfliktos ir aizgājuši bojā vairāk nekā pašā pasaules karā. Televīzijā redzam jaunus bērnus staigājam apkārt ar mašinpistolēm kaklā. Izplatās atomieroči, tāpat - ķīmiskie ieroči. Zemes, kas cieš badu, ražo raķetes, kas apdraud visus kontinentus. Lai būtu militāri drošas, valstis ir spiestas ražot jaunus un vienmēr dārgākus ieročus; kad šie ieroči ir sarāžoti, tos ir jāizmēģina dzīvē, labāk sakot, - nāvē. Karš vairs nav ierocis poli-

tisko mērķu sasniegšanai, bet gan pārvēršas par patstāvīgu spēku, pašmērķi. Mums tiek pārņemts mūsu nespēks, bet mēs spētu, ja vien drikstētu. Lielajiem pārmet viņu politisko isredzību, kas agri vai vēlū novedis mūs visus postā - nesalīdzināmi lielākā postā, kā to Otrā pasaules kara šausmas mums ļauj iedomāties.

Brīdināt pasauli par šīm briesmām ir ne vien mūsu pienākums, bet arī mūsu uzdevums, savus varoņus godinot. Un mūs pašus lai vada archibiskapa Teodora Grinberga vārdi: *Ienaidnieki grib mūs iznīcināt, draugi grib mūs asimilēt, bet mēs gribam palikt latvieši.* □

Imants Steprāns

• Runa Montrealas latviešu pensionāru apvienības un DV Montrealas nodaļas kopīgi rīkotā Brīvības cīņu piemiņas sarīkojumā šī gada 19. augustā, Montrealas latviešu sabiedriskajā centrā.

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

MĀRA ČAKLĀ DZEJA

Smags mantojums

Smags mantojums šī zeme mūsu tautai...
Vien smilts uz vāka tā kā pūka krit...

Vai Dieva pieņemtas vai pusnelabā rautas,
kas gaida cilvēkus - kad gribam paprasīt -
nav atbildes.

Smags mantojums mēs paši mūsu zemei.
Skrien viegls mākonītis, svabadības dzīts.

Ko paredzējis esi mums tu, Lielais lēmēj,
mums, kuņus sargājis un savažojis spīts -
nav atbildes.

Vien skaidras zvaigznes spīd -
Viss rit. Viss rit. Viss - aiz trīs mūžiem rit.

Izdzīvošana

putni
kārnīņu pažobelēs
putni
kalķakmens spraugās
putni
ka pakaļu pūšamie
nenolaidiet sekstes
tā ir idzīvošanas
dievišķā daudzveidība

bet ja sekstes jums nav
nenolaidiet to
kas jums ir

Mēs nabaga Lutauša puisīši

mēs nabaga Lutauša puisīši
no jūņas uz upīti dzenāti
vai arī pilnīgi otrādi

vējš nolauza kuņiem stāvēja
bet iznīrēji iznīra
par tankkuģiem viņi iznīra

un stāvam katrs aiz savas kūts
viens saka plūc otrs saka mūc
Mēs nabaga Lutauša puisīši

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

MAN PIEDER MANTOJUMS MANI GRAUŽ VIŅU IZSALKUMS

Valsts prezidente Vaira Viķe-Freiberga intervijā
Mārim Čaklajam (Literatūra un Māksla Latvijā, Nr.
1 (1), 1999. g. 1. jūlijā, titullappusē, ar atļauju).

Kā gan tas varēja būt?

Vairākkārt presē izskanējušas domas, ka Vairas Viķes-Freibergas vārds Latvijā maz pazīstams. Mani tas gan pārsteidz (Latvijā izdotas 5 Vairas Viķes-Freibergas grāmatas, viņa daudz drukājusies latviešu intelektuālajā periodikā, lasījusi zinātniskus referātus, piedalījiesies 3x3 noīmetnēs), gan arī nepārsteidz. Jo - ko gan mēs zinām, piemēram, par slaveno ridzinicku - vienu no XX gadsimta lielākajiem filozofiem Jesaju Berlinu, ko mēs gan zinām par pasaulē slaveno architektu Gunāru Birkertu?

Pat premjērministrs bijis pārsteigts, kā gan tas varot būt, ka viņš, premjers, tikai vēlēšanu dienā ierauga būtni, kuņai lemts kļūt par Latvijas prezidenti. Viņa nevēlotajam pārsteigumam, acīmredzot, tagad pievienosies daudzi - jā, kā gan tas varēja būt?

Vaira Viķe-Freiberga jau sen ir Latvijas kultūras dzīves būtiska sastāvdaļa. 1969. gadā Vaira pēckara Latvijā ieradās pirmoreiz, viņas vīrs Imants šurp atbrauca 1973. gadā, kopš tā laika viņi regulāri ierodas Latvijā, tiekas ar Latvijas rakstniekiem, māksliniekiem, zinātniekiem, uzstājas ar referātiem Zinātņu akadēmijā.

Latvijā iznākušas 5 Vairas Viķes-Freibergas grāmatas - *Saules dainas, Dzintara kalnā, Pret strauī, Kosmopolgiskā saule, (C)Hronolgiskā saule.*

Kā jūtas pilsonis savā valstī?

Pirms diviem gadiem Pasaules brīvo latviešu apvienības gadskārtējā apspriedē, kuņas nu jau gadus piecus notiek Rīgā, Vaira Viķe-Freiberga Rīgas Latviešu biedrības Baltajā zālē, Latvijas situāciju vērtējot, saka:

- Nacionāli domājošie latvieši ir vienmēr uzskatījuši, ka neatkarīga un suverēna Latvijas valsts būtu tā vide, tā sabiedriskā iekārta, kas būtu vislabvēlīgākā latviešu tautas interesēm un attīstībai. Patlaban pie Latvijas sasniegumiem varam skaitīt veselu rindu pozitīvu un apsveicamu veikumu, un tomēr, ja bagātība valsts mērogā tiek koncentrēta arvien šaurākas elites rokās, ja valsts kopējai kasei masveidīgi tiek nobēdzināti līdzekļi, kam normāli un likumīgi vajadzētu tur ieplūst, ja inteliģence un vidusšķira tiek bīdītas uz nabadzības līmeni un ja tautas masas tiek arvien vairāk pauperizētas, tad neatkarīga valsts, maigi izsakoties, nav piepildījusi uz to liktās cerības.

Tādos apstākļos attīstās neveselīga gaisotne, kuņā caurmēra pilsonis nejūt, ka valsts ar savām struktūrām par viņu rūpētos un gādātu, viņš nejūtas, ka viņam kā cilvēkam tiek piešķirta vajadzīgā cieņa. Taisni otrādi, caurmēra cilvēks jūtas vilies, izmantots, pamests un sāpīgi iedragāts savās pašcieņas jūtās. Turpreti, ja tautas locekļi jūtīsies, ka viņi dzīvo valstī, kas gādā par viņu interesēm, rūpējas par viņu un viņu bērnu drošību, iztiku, veselību, izglītību, kultūru, tad būtu visai pārsteidzoši, ja nacionālā pašapziņa tam visam neizbēgami nesekotu pati no sevis.

Tā nav uguns. Tā ir saule. Bērnības bilde.

Ja gribat piekļūt cilvēkam, iekļūt cilvēkā, ejiet uz viņa bērību - skan sens ieteikums.

Vaira Viķe-Freiberga dzimusi 1937. gada 1. decembrī, Rīgā. Māte Annemarija Raņķe dzimusi Nicā, vēlāk Annemarija Hermanoviča sava mūžas pēdējo posmu nodzīvojuši Toronto. Tēvs Kārlis Viķis, dzimis Dolē, jūrnieks, miris traģiskā nāvē orkāna laikā un guldīts Atlantijas okeāna viļņos dažas nedēļas pēc meitas dzimšanas, nekad to neredzējis.

Audžu tēvs Edgars Hermanovičs, jaunībā jūrnieks, ilgus gadus dzīvoja Toronto un šopavasār šķīrās no dzīves.

Lūk, viena no pašam pirmajām Vairas bērības atcerēm.

GUNĀRS JANĀTIS

- Māte mani stumj ratiņos pa bruģētu ielu, un tur ir tāda milzīga celtne, kas varētu būt fabrika - ar lieliem logiem, kuņģos atspīd rieta saule; izskatās, ka tajos logos ir izcēlies ugunsgrēks. Mamma stumj ratiņus, un es skatos - viens logs mirgo tādas kā liesmās, un es saku mammai: "Mamma, kas tur notiek? Tur taču deg." Māte man saka: "Nē, tā ir saule, kas atspīd stiklā." Mēs pabraucam dažus soļus un atkal citā logā tas pats ugunsgrēks, un es atkal saku mammai: "Kā tas iespējams, ka tur atkal uguns deg?" Un viņa saka: "Tā nav uguns, tā ir saule, kas atspīd stiklos."

Bet es taču skatos, un manas acis redz ugunsgrēku! Un man pirmoreiz radās tāda divaina sajūta, mātei klātesot, ar kuņģu es jutos kā saaugusi vienās miesās (mazs bērns jau jūtas kā viens organisms ar savu māti), es pirmoreiz toreiz apzinājos to atšķirtības sajūtu, kas piemīt indivīdam. Es jutu to eksistenciālo vientulību, ko es nespēju viņai izskaidrot, kas mani tur izbrīnīja, un viņa, man skaidrodama, nespēja mani sasniegt. Es nesapratu, kā tas var būt - vienkāršā stikla logā saule atspīdot var izskatīties kā ugunsgrēks.

Tevis ir dzejnieces domāšana. Vai tā nav traucējusi, varbūt otrādi - palīdzējusi zinātnieces darbā?

- Es domāju, ka ir palīdzējusi. Jo zinātne darbojas ar simboliem. Vispār visas zinātnes teorijas manā izpratnē ir metaforas par to, kāda tad ir fiziskā īstenība. Šīs metaforas eksaktās zinātnēs kaut kādā stadijā tiek atvietotas ar matemātiskiem nolīdzinājumiem, taču šie nolīdzinājumi iegūst savu nozīmi teorētiskā sistēmā un šī teorētiskā sis-

tēma veido metaforisku realitātes atspoguļojumu. Man šķiet, ka zinātne tāpat kā dzeja rada sava veida īstenības atspoguļojumu, tikai ar citādiem līdzekļiem

Vācijā, Marokā

Nakti no 1944. uz 1945. gadu 7 gadu vecumā kopā ar vecākiem atstājusi Latviju, Vaira Viķe-Freiberga nokļūst Polijā, tad Vācijā.

- Pirmo es mācījos vācu valodu. Kad iebraucām Vācijā, mēs bijām tadā kā caurlaides nometnē, kas bija veidota pēc koncentrācijas nometnes parauga vēl naciņu laikā. Mana māsiņa tur nomira trīs nedēļu laikā, bērni un veci ļaudis tur mira vienā laidā. Morgā liķi gulēja sakrauti pilni plaukti līdz griestiem. Arī es gandrīz nomiru.

Tēvs pārgriezta nometnes drātis, izmuka un blakus pilsētā dabūja darbu kādā fabrikā, bet vairākus mēnešus tāpat nodzīvojām salā un badā. Tomēr pēc tam lielāko daļu no Vācijas posma mēs dzīvojām *privāti* bēgļu nometnes sienās, un tamdēļ bijām regulārā kontaktā ar vāciešiem. Kā pirmo svešvalodu es iemācījos vācu valodu.

Cik ilgā laikā?

- Diezgan ātri. Mana māte bija savā bērnībā vāciski runājusi, viņas māte bija baltvāciete. Arī mātes krustmāte bija bijusi baltvāciete (ja nemaldos, šveiciešu izcelsmes), tā kā manai mātei vācu valoda pat bija bijusi pirmā valoda. Savukārt, viņas tēvs Pirmā pasaules kara laikā vairākus gadus bija latviešu kara gūsteknis Vācijā.

Vācu valodu es iemācījos ļoti ātri. Ja kādu vārdu nezināju, skrēju pie mammas - prasīju, ko nozīmē tas vārds. Vēlāk mana mamma sāka strādāt pie angļiem un paps

brauca uz kuģiem, kāda vāciete pieskatīja manu mazo brālīti, un es pie šīs auklītes diezgan bieži gāju mājās, daudz ko no viņas iemācījos. Runāju ar viņas dēlu, ar viņas draugiem. Man bija labs kontakts ar vāciešiem un vācu bērniem, kurpretī ne viens vien no maniem laika biedriem, kas dzīvoja nometnē, ar vāciešiem tikai kāvās, un daudzi tā arī vācu valodu neiemācījās.

- Kā jūs nokļūvat Marokā?

- Paps bija braucis uz kuģiem un viņam bija iespiedusies prātā tāda aina, Orānā iebraucot: visa pilsēta balta un debesis zilas, arābi baltos turbānos piens svaigi plūktus, smaržīgus mandarinus un vēl ar zaļām lapiņām klāt... Tānī laikā mums piedāvāja braukt uz kokvilnas plantācijām par kokvilnas plūcējiem Misisipi vai arī uz Brazīliju par kafijas pupiņu novācējiem. Darbs franču spēkstacijas būvē bija labākais variants no visa piedāvātā.

Kad ieradāties Marokā, man bija 11 gadu; mazā miestīnā, kur būvēja spēkstaciju, dzīvoja iebraucēji no dažādām zemēm. Pamatā visa runāšana bija trīs valodās - franču, berberu un arābu. Taču bija arī daudzu citu tautību pārstāvji, ieskaitot krievus. Franču skoliņā mani no sākuma negribēja pieņemt, jo nevarēšot tikt galā ar *kurlmēmu bērnu*. Labi, ka kāda krievu aristokrate, kuņģai jaunībā bija bijušas vācu un franču guvernantes, bija ar mieru man sniegt privātstundas - mēs sapratāmies vācu valodā un caur to es sāku mācīties franču valodu.

Četrus gadus Vaira Viķe-Freiberga mācās Mers-Sultana meiteņu koledžā Kasablankā, bet 1954. gada rudenī 16 gadu vecumā ar vecākiem un mazo brālīti iebrauc Toronto.

Sikspārņiem aizlīmē acis... Lieliska izvēle!

Ceļš uz izglītību nav viegls. Dienā darbs bankā par kassieri, vakaros - vakara skolā, nedēļas nogalēs - Ontario provinces vidusskolas korespondences kurssos.

17 gadu vecumā Vaira Viķe-Freiberga sāk studijas Toronto universitātē - pēc nepilniem desmit skološanās gadiem trīs dažādās valodās un kontinentos.

- Tavs pirmais grads Viktorijas koledžā ir General Arts. Kas tas ir?

- Tas bija tāds ipatnējs 3 gadu kurss. Es pat nezinu, vai tāds tagad vispār vairs pastāv. Vispārējai izglītībai papildus mums vajadzēja apgūt dažādu kategoriju priekšmetus no eksaktām, sabiedriskām un humanitārām zinātnēm, arī no mākslām. Tā kā es biju mācījusies vienu gadu isāku programmu, kā citi, kas specializējās, piemēram, vēsturē vai filoloģijā, man maģistra grada iegūšanai bija jāpatērē vēl papildu gads, t. s., kvalificēšanās gads pirms pašas maģistratūras. Es izvēlējos zooloģiju, bioloģiju, ķīmiju, fiziku, ko nu visu vien varēja, bet reģistrārs saka: "Ja jūs esat vispārējā kursā, jums ir jāņem arī kaut kas no humanitārajām zinātnēm, sabiedriskajām zinātnēm." Viņam priekšā bija vesels saraksts, tur visas tās zinātnes bija. Es vēl no franču vidusskolas laikiem biju dzirdējusi, ka filozofija esot laba lieta. Es domāju, jā, man vajadzētu apgūt filozofiju savai vispārējai izglītībai, bet es angļiski vēl vāji runāju (knapi gadu biju Kanadā) - kā es to izrunāšu? Es redzu tādu gaŗu vārdu - sākas ar P un beidzas ar Y, rādu ar pirkstu un saku - to es gribētu ņemt. Un reģistrārs saka: "Lieliska izvēle. Psiholoģija ir ļoti populāra." Un tā es sāku studēt psiholoģiju.

Specializācija sākās vēlāk?

- Paziņojumu par uzņemšanu saņēmu vēlu. Banka nebija pretimnākoša - prasīja nostrādāt pilnas divas nedēļas pēc darba uzteikuma. Tā nu nokavēju pirmās divas nedēļas. Tas man, protams, ļoti traucēja. Universitāti uzsākot, es aizeju uz pirmo psiholoģijas lekciju, kas citiem nav vairs pirmā, un profesors stāsta par sikspārņiem. Kā tie sikspārņi lido pa telpu, kā viņiem aizlīmē acis un aizbāž ausis,

un kas tur viss notiek... Un es domāju - ārprāts, kur es esmu nokļuvusi! Ko es ar to visu iesāksu? Bet vēlāk - iepazītikās...

Pakāpieni un kāpnes

- Vai tie darbi tālāk - kliniskā psiholoģija, lektora, palīgprofesora darbs - tās ir pakāpes, kāpnītes uz augšu?

- Tās ir kāpnītes uz augšu, un katrā pārejā no viena līmeņa uz otru tad nu notiek milzīga izvērtēšana. Tu iesniedz lūgumu, uzskaiti visas savas publikācijas, un tad tu teci vērtēts nezin cik pakāpēs. Papriekš kolēģija izvērtē, vai tevi ir vērts izvirzīt, vai nē, tad vērtēšana notiek departamentā, fakultātes un visas universitātes līmenī. Uz konkursa pamata tas viss notiek - nemitīga izvērtēšana.

- Sākumā tu esi Toronto, pēc tam pārcelies uz Montrealu. Tavi zinātniskie darbi tad arī sākumā vairāk ir angļiski, vēlāk franču valodā?

- Lidz maģistra gradam es tiku Toronto, tad studēju Montrealā, Mekgila angļu universitātē - tur strādāja profesors D. O. Hebbs - viens no slavenākajiem tā laika psihologiem pasaulē. Tas viss notika angļu valodā. Kad dabūju savu doktora gradu, es meklēju darbu. Montrealā ir četras universitātes, man bija piedāvājums no divām - no angļu un no franču universitātes. Es aizgāju strādāt uz franču universitāti, jo tā bija tuvāk manai mājai, un mani bērni tobrīd vēl bija mazi, es domāju, ka tā būs praktiskāk.

Īss ieskats Vairas Viķes-Freibergas karjeras pakāpēs:

- Kliniskā psiholoģe Toronto psihiatriskā slimnīca,
- mācību asistente psiholoģijas departamentā Mekgila universitātē Montrealā,
- lektore Mekgila universitātē,
- lektore Sēra Džodža Viljamsa universitātē Montrealā,
- profesore Montrealas universitātes psiholoģijas institūtā,
- Kanadas Zinātņu padomes viceprezidente.

Kas bija šis viceprezidentes amats? Tas bija algots darbs?

- Jā. Man ir pat saglabājies tāds ierāmētais oficiālais amatā iecelšanas papīrs, ko karalienes Elizabetes Otrās vārdā ir parakstījis Kanadas ģenerālgubernators. Šai posteni iecel premjerministra birojs, tas ir augstākā ranga ierēdņa līmenī, apakšministra līmenī ar attiecīgu algu. Tā kā bija darišanas ar kabineta dokumentiem, ieskaitot tos, kas klasificēti kā slepeni, man bija jāiet cauri arī Karaliskās jātnieku policijas Drošības pārbaudei, pirms mani amatā apstiprināja. Šī pārbaude bija otrās pakāpes - pirmās pakāpes drošības pārbaudi es izgāju jau agrāk, tai laikā, kad biju Kanadas delegāte NATO zinātniskajā programmā.

Vaira Viķe-Freiberga vadījusi arī NATO Zinātnisko programmu "Cilvēciskie faktori" un bijusi konsultante dažādās Kanadas valdības iestāžu un ministriju speciālistu komisijās.

Viņa ir septiņu zinātnisku grāmatu, vairāku simtu rakstu un referātu autore angļu un franču valodā par psiholoģijas, folkloras, literatūras, zinātnes, pedagogijas, kā arī par zinātnes un tehnoloģijas stratēģijas jautājumiem.

No eksperimentālās psiholoģijas uz folkloru.

- Mans doktora grads ir iegūts eksperimentālajā psiholoģijā. Es sāku darboties ar atmiņas procesiem, tad lēnām virzījos uz valodas jautājumiem. Tad es atklāju, ka ar savu profesionālo pieredzi un treniņu man ir radusies iespēja raudzīties uz latviešu folkloru, īpaši uz latvju dainām, no nepierasta redzes viedokļa. Man pavērās iespēja veikt pētījumus par dainām, kuŗi tiktu atzīti un ieskaitīti manā tiešā darba atskaitē. Kad nodibinājās Baltu zinātnieku apvienība, kas rīkoja kongresus, es tiem gatavoju refe-

**Tikšanās
Rakstnieku
savienībā.
1987. gada
novembris**

GUNĀRS JANATIS

rātus par dainām un mana universitāte to atzina un pieņēma kā daļu no manas zinātniskās darbības. Protams, es turpināju darboties arī eksperimentālajā psiholoģijā - psiholingvistikā, psihofarmakoloģijā, zinātnes teorijā.

Darbs ar dainām man vienmēr ir bijis paralēls visai manai citai profesionālai pētniecības un pēdagoģijas darbībai.

Vaira Viķe-Freiberga kopā ar vīru, datorzinību speciālistu Imantu Freibergu izveidojusi latviešu dainu datu bāzi un atsevišķi vēl saules dainu bāzi.

Dainu poētikas un struktūras likumbā, sakarības ar mūsdienu latviešu dzeju, mitoloģijas aspektiem dainās, seno latviešu Dievi un kultū, saules mīti ir galvenie Vairas Viķes-Freibergas pētnieciskie temati. Tie dominē trīs grāmatās **Saules dainas** (veidota kopā ar Imantu Freibergu), **Dzintara kalnā** un **Latviešu tautas dziesmu valoda un poētika** (angļu valodā).

Abu Freibergu aizsāktā, Bostonā turpinātā un Latvijā pabeigtā datu bāze tagad lieti noder Latvijas dainu pētniekiem.

Latviskie centieni. Klišejas. Kompleksi.

Sasniegusi augsti profesionālu līmeni savā specialitātē un guvusi ievērojamu atzīību, Vaira Viķe-Freiberga latviešu sabiedrībā lasa būtiskus referātus par latvietību, par identitāti, par trimdas jēgu un būtību.

Par šo savas darbības sfairu Vaira saka:

- Man prasija runāt par tematiem, par kuņiem it kā viss jau sen bija pateikts. Tas bija milzīgi grūts darbs, mēģinot atdzīvināt iesalušas dogmas, atsvaidzināt krietni vien novalkātas tautiskās klišejas un mēģinot vēsi un analītiski izvērtēt mūsu mērķus un pārdzīvošanas stratēģiju.

Liela daļa šo runu apkopotas 1995. gadā **Karoga** apgādā iznākušajā Vairas Viķes-Freibergas grāmatā **Pret traumi**.

Viņas nostāja latviešu vienotas nācijas un vienotas kultūras izpratnē allaž ir bijusi nepārprotama. Par to viņa jau pieminētajā PBLA konferencē teica:

- Latvijā latviskā pašcieņa nekad nav bijusi pilnīgi iznīdēta, tā bija cieši saaugusi ar latviskās kultūras dzīvi. Tas ir ļoti interesants paradokss, ka padomju sistēma būtībā izaudzēja daudz čūsku savā azotē. Oficiāli visi skaitījās tādi kā dvēseļu inženieri, kam jābalsta komūnisms, bet liela, ievērojama daļa no labākajiem kultūras darbiniekiem (un veselu rindu no tiem es redzu mūsu vidū), nekad nav

atmetuši savu latvisko pašapziņu, un vienmēr ir ļoti daudz darijuši, lai nodotu to tālāk citiem. Tie nebija nekādi padomju dvēseļu inženieri, tie bija isteni un patiesi un tautai neatsveņami vērtīgi latvietības inženieri. Viņu devumu trimdas latvieši, diemžēl, ne vienmēr ir spējuši izprast un novērtēt.

Ar to es, protams, negribu teikt, ka piecdesmit gadi zem marksisma režīma nebūtu atstājuši nopietnas pēdas tautas pašapziņā. Tikai tagad mēs sākam apjēgt, cik dziļas un nopietnas ir šīs pēdas. Pusgadsimtu ilga smadzeņu mazgāšana un skalošana, protams, ir atstājusi savu iespaidu. Un, protams, arī Rietumos ļaudis ir bijuši pakļauti cita veida smadzeņu skalošanai. Par visu to tagad būtu ļoti steidzami vajadzīgi nopietni zinātniski pētījumi, kamēr šie dati vēl ir mums visapakārt.

- **Latviešu sabiedrībā tava darbība, galvenokārt, saistās ar diviem aspektiem - pirmkārt, tas ir izglītības aspekts, 2x2 - vēlāk 3x3 nometnes, un otrkārt - šī sabiedriski politiskā linija, kuņa no daudziem latviešiem vienmēr uzņemta ar lielu sajūsmu, bet no citiem - gluži otrādi - ar neizpratni.**

- Jā, tas man bija milzīgs pārsteigums savā laikā, jo es ar nolūku nevienu kaitināt nebiju lēmusi. Ir jau tādi ļaudis, kam patīk citus kaitināt. Viņiem tas ir tāds sava veida sports. Man tas nāca par lielu pārsteigumu, varēju pat teikt - triecienu. Kad manas ļoti labi domātās analīzes par latviešu sabiedrību, ko es biju veikusi ar lielām pūlēm un piestrādāšanu, lai pēc savas labākās saprašanas kā psiholoģe savas profesionālās zināšanas pielietotu latviešu sabiedrībā, daži uztvēra gandrīz vai kā kaitniecību. Tas sākmā mani pārsteidza un savā laikā arī sāpināja.

Acīmredzot, ir cilvēki, kuņiem ir grūti paciest analīzi.

- Man jau gan to vajadzēja zināt, jo es savā laikā biju strādājusi kliniskā psiholoģijā. Atceros, reiz pie manis atnāca viena paciente, kuņai bija absolūti klasiska eitrofobija - viņai bija bailes no sarkšanas. Un sakarā ar to viņai bija bailes iet ārā uz ielas un citās publiskās vietās. Tas bija pilnīgi klasisks gadījums - kā no rokas grāmatas. Viņa ilgi stāstīja par savām problēmām. Beigās es viņai teicu - rezumējot jūsu atstāstīto, es teiktu, ka jūsu dominējošās jūtas ir tādas, ka jūs ārkārtīgi dziļi nīstat savu māsu. Es biju jauna psiholoģe, bez pieredzes; protams, pieredzējis psi-

chologs to tā nebūtu formulējis. Paciente burtiski eksplodēja, jo tas bija pārāk tieši trāpīts viņas problēmā.

Imants un bērni

- Tavs Imants (Imants Freibergs - Vairas Viķes-Freibergas vīrs, datorzinātņu speciālists, Kvebekas universitātes profesors)... Kā tu saki - "kļuva par manu partneri ne tikai privātā dzīvē, bet arī dainu pētniecībā"...

- Man liekas, ka diez vai bez Imanta es dainu pētniecībā vispār būtu tik dziļi iesaistījies. Imants man palīdzēja dainas skatīt ar datorspeciālista perspektīvu no tā viedokļa, ka tur ir milzīga informācija, ka tā informācija rada izaiicinājumu kā dainu masu apstrādāt, kā tai piekļūt klāt. Tas mani iedrošināja, ka dainām var pieiet no dažādiem viedokļiem, ieskaitot arī no manas psiholoģes profesijas viedokļa. Jo bija jau tā pieņemts, ka ar dainām nodarbojas gandrīz vai vienīgi valodnieki. Un ja tu neesi valodnieks, tad aizmirsti!... Iesākumā es jutos ļoti neērti valodnieku priekšā, es neesmu izglītota kā valodniece, bet taču vēlāk nolēmu - arī psihologiem par valodu būtu šis tas sakāms...

Imanta praktiskais atbalsts, kad tās datu bāzes sāka veidoties, manu darbu ļoti atvieglināja. Bet ne tikai tas vien. Strādājot ar datu bāzi, materiāls pētniekam parādās citādā gaismā. Izdrukāt dziesmas par vienu temu vai otru, izsijāt un sabērt tādā vai citādā tematiskā apcirkni - tas ir kā spēlēt ar kaleidoskopu... Un atklājas, ka rodas citas atklāsmes no tā vien, ka dziesmas tiek izsijātas un kombinētas citādā veidā.

Tas bija mans vīrs Imants, kuŗš Barona 150 gadu jubilejā 1987. gadā teica tā: - Cik interesanti - mūsu dzīvē ir paralēles ar Kr. Barona dzīvi. Lūk, Krišjānis Barons ir dzimis 1837. gadā, tu esi dzimusi 100 gadus vēlāk, viņš pārnāca Latvijā 1893. gadā. Principā mums ar tādu pašu distanci vajadzētu pārnākt uz Latviju. - Pārnākšana notika 5 gadus vēlāk, bet tas tak tika teikts 1987. gadā!

- Ko dara jūsu bērni?

- Mans dēls Kārlis Latvijā dzīvo jau kopš Tautas frontes laikiem, vēl pirms barikādēm. Viņš atbrauca šurp palīdzēt Tautas fronteī veidot avīzi angļu valodā **Awakening**, tad nodibināja avīzi **Baltic Observer** un ilgu gadu bija tās galvenais redaktors. Vēlāk Kārlis tukošanas centrā vadīja projektu, ko atbalsta Kanadas valdība, kas saskaņo likumus un tulko Latvijas likumus un Eiropas Savienības likumus. Patlaban viņš strādā kā neatkarīgs tulkotājs, redaktors un konsultants.

Mana meita Indra dzīvo Kanadā un strādā Mekgila universitātes administrācijā, kā vaļas prieku ir iemācījies spēļu valodu. 8. jūlijā arī viņa būs Latvijā, kur joprojam strādā Kārlis un pagaidām vēl ciemojas Imants, kuŗam pēc 8. jūlija būs vajadzīgi vēl pāris mēneši, lai nokārtotu darbus un daudz citu praktisku lietu Montrealā.

Es netaisos atteikties no savām tiesībām

Šur un tur, bet īpaši jau pārsteidzīgo politiku aprindās, izskanējušas (šaubas) par Vairas Viķes-Freibergas informētību par Latvijas procesiem vispār un politiskajiem jo īpaši. Ir pat aizrunājušies tiktāl, ka apšaubīts viņas tiesiskums runāt latviešu tautas vārdā. Par to Vaira Viķe-Freiberga precīzi izsakās PBLA apspriedē Latviešu biedrībā.

- Man, lūk, ir ticis aizrādīts, ka man vispār neesot pārāk lielas tiesības Latvijas latviešiem daudz ko sacīt vai ieteikt, jo es neesmu te nodzīvojusi visus padomju gadus. Savukārt, Kanadā atkal citi tautieši man pārmet, ka es nevarot latvietību pat cerēt saprast, jo, lūk, es neesot paspējusi pietiekami ātri piedzimt, lai izbaudītu brīvās Latvijas gaisotni. Nu redziet, kā man ir iznācis - visa mana dzīve kā latvietei ir tāda kā absurda komēdija - esmu piedzi-

musi nepareizā laikā un nodzīvojusi nepareizā vietā. Nu, ko tāds cilvēks lai tagad jums saka? Ko man darīt? Bet es savu latvisko pašapziņu un identitāti neesmu zaudējusi un tāpat ļoti daudzi man līdzīgie.

Kas attiecās uz mani, tad vis negrāso atmet un atteikties no savām pirmdzimtības tiesībām būt latviešu tautas locekļi. Es nekad neesmu tās pārdevusi - ne par lēcu virumu, ne par ko citu. Es esmu tās likumīgi mantojusi no savas mātes un tēva miesām, un aiz viņiem un pirms viņiem man pieder mantojums, kas sniedzas atpakaļ aizvēstures laikos. Tās garīgās vērtības, ko mani priekšteči gadu tūkstošos ir krājuši, tās arī man personīgi itin visas pieder. Viss, ko mani senči ir centušies, cerējuši, cietuši, strādājuši, veidojuši, ir nodots tālāk gaŗai paaudžu ķēdei, kas ir nonākusi arī līdz tevīm un manīm. Es un tu - mēs esam pilnvērtīgi un līdztiesīgi šīs ķēdes locekļi, un es zinu, ka es esmu darījusi savu, lai ar mani tā nepārtrūktu. Es esmu darījusi visu, kas ir manos cilvēciskos spēkos, lai paaudžu ķēde miesīgi un garīgi turpinātos vēl nākamā gadu tūkstoši iekšā.

Ko nozīmē - būt latvietei?

- Būt latvietei man nozīmē to, ka man ir prieks, kad manīm tautas brāļiem un māsām ir prieki. Man ir lepnums par viņu skaistumu un gandarijums par viņu sasniegumiem. Latviešu valoda turpina dzīvot uz manas mēles. Latviskā skaistuma izjūta, latviskais goda prāts, latviskais tīkums ir mani izauklējuši, bet man arī sāp, kad citiem latviešiem ir sāpe, man salst viņu salšana, mani grauž viņu izsalkums.

Man jāsarkst par manas tautas kaunu, mani nospiež manas tautas negods. Latviešu tauta ir kauls no mana kaula un miesa no manas miesas. Un man tik ļoti gribētos, lai tā nemitētos augt spēkā, skaistumā, gudrībā, laimē. Un man gribētos, kaut man būtu eņģeļu mēles un pravieša varēšana, lai es spētu savai tautai izteikt, cik daudz spēka un skaistuma viņai potenciāli ir iekšā, cik daudz gaišuma, mirdzuma, cik daudz patiesības, kādas pilnības alkas un kāda nākotne, kas visa vaļā, un es gribētu lūgt viņiem nedarīt sev pāri, nedarīt pāri savai tautai. Un gribētos pateikt tai, cik ļoti ir vajadzīgs, lai katrs viens tautas loceklis labāk spētu cienīt cilvēku kā cilvēku - gan sevī, gan citos, jo tikai tad tam būs iespējams savu tautu arī patiesi mīlēt.

Latviskā centrālās, latviskā centrālās spēks

1998. gada decembrī tikko ieceltajai Latvijas institūta direktorei Vairai Viķei-Freibergai es atgādināju viņas 1989. gada jūnijā Rietumkrasta Dziesmu svētkos Losandželosā teiktos vārdus, kuŗus man bija izdevība dzirdēt, un tie bija tādi: "Šis ir tas brīdis, kad visi tautas spēki nu jāsavēd kopā. Gadu desmitiem ilgi esam bijuši padoti centrālās spēkiem, tagad nu jārada latviskais centrālās spēks." Jautāta, vai viņai neliekas, ka šie centrālās spēki Latvijas sabiedrībā joprojam dominē, Vaira Viķe-Freiberga atbildēja:

- Nez kāpēc rodas šī tendence šķelties, atdalīties, nespēt vienoties. Tā gan, jāsaka, ir visām tautām vairāk vai mazāk izteiktā veidā, bet, man šķiet, ka latviešu tautai tā varētu būt vairāk izteikta nekā dažai labai citai. Latviešu tautai šī tendence ir bīstamāka nekā dažai labai citai - latviešu ir tik maz, viņi vairākos veidos ir nopietnāk apdraudēti. Es domāju - apdraudēti kā tauta un neatkarīga kultūra, kas spētu izdzīvot nākošajā tūkstošgadē. Latviešiem būtu principiāli nepieciešams kultivēt, kopt to, kas ir kopejs, kas vieno, kas varētu būt kopsaucējs. Tas jau katrā demokrātijā ir jāatrod - tie drošie pamati, uz kuŗiem balstās valsts, nācija, tauta. Lai tauta varētu pastāvēt, katram tās loceklim ir nepieciešama dziļa pārliecība un apziņa, ka arī viņš personīgi nes līdzatbildību par savas tautas

un nācijas izdzīvošanu un tālāk attīstību. Tai pašā laikā jāsaprot, ka viens pats nekur netiksi - ir jācenšas saskaņoties ar cilvēkiem.

SILVIA
GUNYAS JANVATIS

Vairas Vīķes-Freibergas uzruna, Vispasaules latviešu kongresam sākoties. 1991. gada jūlijs.

- Vai pašo laiku pēc taviem vērojumiem ir kaut kas mainījies? Kā tev liekas, kā tomēr ar visiem mūsu grūdieniem un rāvieniem attīstās mūsu politiskā demokrātija?

- Nu visu laiku ar pārsteigumiem, visu laiku ar pārsteigumiem. Tas ir tiešām divains process. Man šķiet, ka neviens pirms desmit gadiem nebūtu varējis paredzēt precīzi, kāda patlaban būs politiskā situācija Latvijā. Notikumi ir bijuši apbrīnojami strauji, pārmaiņas ir bijušas radikālas, virzība katrā noteiktā brīdī ir bijusi ļoti neparedzama un, ņemot to visu vērā, jāsaka - pārsteidzoši labi viss tomēr ir izveidojies. Suverēnitātes, drošības situācijas ziņā Latvija ir labi situēta, mēs nevaram sūdzēties par savu stāvokli. Iekšpolitiskā briedumā ir noticies ievērojams progress. Katru reizi, kad progress notiek, protams, varētu gribēt, ka kaut kas būtu noritējis ātrākā tempā, kaut mēs jau tagad būtu mazliet tikuši tālāk demokrātisko principu izpratnē. Taču pats svarīgākais ir turpināt progresēt, turpināt izkopt savu izpratni par to, ko demokrātija var un ko nevar mums dot, turpināt izkopt izpratni par valstisko atbildību, kultivēt atbildības sajūtu pret tautu un pret sabiedrību tās kopumā.

Pēc atgriešanās Latvijā Vaira Vīķe-Freiberga uzvara prezidenta vēlēšanās ir dziļi principiāla - tā rāda cita intelekta limeņa, citas ētikas limeņa iespējamību mūsdienu Latvijas politikā. Bet ne jau tikai politikā - dzīvē kopumā. Daudziem jo daudziem Latvijā tas šodien saistīts ar lielām cerībām. □

• Redaktors, žurnālists un dzejnieks Māris Čaklais augusta beigās un septembra sākumā viesojās Kanādā, kur vāca materiālus par prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas dzīvi, ko paredzējis ietvert topošajā grāmatā par viņu. Viņš bija iegriezies arī MLB Ziņotāja redakcijā, kur risinājās dzīvas pārrunas par dažādiem jautājumiem. Iespējams, ka arī par to viņš kaut kur un kaut kad rakstīs. Un ja arī nerakstīs, būs labi, jo bija vairāk kā patīkami ar viņu un dzīves biedri levu tikties un izmainīt domas. Viņš atstāja dažus savus jaunākos dzejoļus (Lasiet tos 4. lpp.) un grāmatu **Vientuļš rītenbraucējs**. Paldies!

Pati Latvijas valsts prezidente 22. septembrī piedalīsies Apvienoto Nāciju asamblejas atklāšanā, kur teiks runu, un viesosies Ņujorkas latviešu sabiedrībā, ierodoties īpašā saietā, kas notiks Jonkeros.

Red.

TRĪSREIZTRĪS ĀRZEMĒS UN LATVIJĀ

Nesen Amerikā no sava kārtējā divu mēnešu Latvijas brauciena atgriezies **Līga Ruperte**, kas plašām aprindām sevišķi pazīstama kā Trīsreiztrīs kustības idejas autore un iedzīvinātāja. Latvijā, bez daudziem citiem pienākumiem izglītības laukā, viņa piedalījies šī gada 3x3 nometnēs gan kā lektore, gan arī padomdevēja. Palaimējās **Līgu Ruperti** noķert kādā "vaļīgākā" brīdī, lai viņa pastāstītu, kāds ceļš 3x3 kustībā, sākot no pirmās nometnes Gaņezērā līdz šodienai, nostaigāts. Šeit viņas atbildes uz dažiem jautājumiem.

Tuvojas jubilejas gads 3x3 nometnēm latviešiem dažādos vecumos, kuŗas veltītas latvisko zināšanu paplašināšanai, kopības sajūtas veicināšanai, ģimeņu stiprināšanai un latvisko draudzību sekmēšanai. Vai šis mērķis ir sasniegts?

- Es domāju, ka visumā jā. 20 gadu darbība būs nometnēm, Gaņezērā nākamā gadā, bet citām vietām tā ir īsāka. Ja mērķi vismaz daļēji nebūtu sasniegti, tad 3x3 neturpinātu darboties. Gaņezera nometni nākamgad vadīs Amanda Jātniece, kas pati kādreiz piedalījās 1/2x1/2 bērnu nodarbībās. Tas ir sasniegums, bet tas ir taisnība arī par citiem ilgstošiem latviešu pasākumiem, kā Gaņezera Vasaras vidusskola. Daudz lietu, saprotams, varēja iet labāk. Mēs neesam spējuši apturēt to, ka arvien vairāk asimilējamies. Ne 3x3, nedz kas cits ir spējuši masveidīgi iesaistīt latviešu ģimenes un tagadējo vidējo un jaunāko paaudzi pilnīgi latviskumā. Arvien vairāk mūsu sarīkojumos ir tikai vecākās paaudzes pārstāvji. Tas ir nenoliedzams fakts, bet reizē jāatzīst, ka ir lietas, kas vēl darbojas - kā 3x3, GVV, dziesmu dienas un svētki. Tas nozīmē, ka 3x3, tāpat kā citas latviešu institūcijas, ir darijušas savu darbu.

Kā redzams, 2x3 darbība gājusi plašumā un nometnes notikušas daudzās zemēs, kur apmetušies trimdinieki. Vēl vairāk, kopš desmit gadiem ik gadu divas 3x3 nometnes notiek Latvijā. Vai šo nometņu mērķi un uzbūve ir līdzīgas jeb ārzemēs dzīvojošiem latviešiem tās plānotas savādākas nekā Latvijā?

- Jā, gadskārtēji notiek un jau ilgu laiku ir notikušas 7 nometnes: 1 Austrālijā, pa divām Amerikā, Anglijā un Latvijā. Es domāju, ka mērķi visām ir tie paši. Latvijā uzstādījām vēl vienu mērķi, un tas notika Latvijas latviešu iniciatīvā - "Latviskās kultūras vides veicināšana un kopšana". Latvijā tomēr tieši latviskais nav tik krasi uzsvērts, kā pie mums, jo viņi jau dzīvo Latvijā, un viņiem tas neliekas tik svarīgi, kā mums, varbūt. Citādi, es domāju, ka programmas lielāko daļu nosaka nometnes lielums, dalībnieku skaits, labi kvalificētu lektoru un meistarību pieejamība. Latvijā, bez šaubām, nometnes ir daudz lielākas, lai gan to nevar teikt viennozīmīgi. Šogad Katskiļos dalībnieku skaits bija 280, pie tam 74 bija zem 14 gadiem. Šāds skaits visumā atbilst Latvijas nometnēm. Bet tas tomēr ir nepārasti, jo pagājušo gadu Katskiļos bija 100 dalībnieku, bet Gaņezērā šogad - 118. Anglijā dalībnieku skaits turas zem simta; Austrālijā, apmēram, tāpat. Latvijā nometnes parasti ir daudz lielākas nekā ārzemēs un līdz ar to tur ir nesalīdzināmi vairāk ieviržu un citu nodarbību.

Runājot tieši par ārzemēs dzīvojošo 3x3 nometnēm - vai ir paredzētas kādas pārmaiņas? Anglijā vienā nometnē darbība jau notiek angļu valodā, ir vairākas zemes, kur nometnes vairs nenotiek. Vai tas nozīmē, ka ar laiku 3x3 darbība ārzemēs apstāks?

- Es iesāksu ar pēdējo jautājumu. Tas nav neiespējami, tāpat tu varētu prasīt, vai ar laiku apstāks Gaņezera vi-

dusskolas darbs. Bez šaubām, ka tas ir iespējams, bet katrā ziņā mēs uz to nekādi neplānojam. - Vienīgā nometne, kuŗa notiek angļu valodā, ir Anglijā, Straumēnos. Turpat notiek arī otra 3x3 nometne citā laikā, kopš pārdeva Almēliju. Nometni angļu valodā, kas notiek jau 12 gadu, izveidoja tā sabiedrības daļa, kuŗā ir ģimenes locekļi, kas latviski nerunā. Mani ļoti aizkustināja šo cilvēku komentāri pēc pirmajām nometnēm. Viņi teica, ka viņi ir bijuši kā daļa no latviešu sabiedrības tani nozīmē, ka ir ieprecējušies latviešos varbūt jau 15-20 gadus. Nometne angļu valodā bijusi pirmā nometne, kuŗā viņi jutās kā līdzvērtīgi sabiedrības locekļi. Es to neuzskatīju kā kādu pārveidošanos uz angļu valodu, bet gan par Anglijas latviešu sabiedrības vitalitātes pazīmi. Ir reti kāda latviešu ģimene, kur nav kāds ieprecēts cittauietis. Mēs no ģimenes viņus neizraidām, bet savā ziņā no latviešu sabiedrības mēs viņus izslēdzam. Mums nav nekā tāda, kur viņi pilnvērtīgi varētu piedalīties. - Vienīgie, kas 3x3 darbību beiguši ir Zviedrija, Francija un ASV Rietumkrastā. Rietumkrastā mēs mēģinājām ievirzi angļu valodā, kur iepazīstināja ar latviešu kultūru, bet tā nevienam daudz neinteresēja.

Cik zinū, Austrālijā un Latvijā 3x3 jautājumus kārtō padomes, bet Amerikā šāda kārtība nepastāv. Vai paredzētas kādas pārmaiņas?

- Austrālijā ir 3x3 padome un tā darbojas ļoti labi. Tāda ir arī Latvijā. Amerikā līdz šim nav bijusi 3x3 padome, bet šoruden esmu sākusī pie tā piestrādāt. Principā viņa jau ir, bet neesam tikai formāli to nokārtojuši. Padomē darbotos pārstāvji no Katskiļu un Gaņezera nometnēm, kā arī pati tur ļoti labprāt darbotos līdzī.

Kāda ir 3x3 organizātoriskā uzbūve Latvijā? Vai aktīvi piedalies šo nometņu veidošanā?

- Padome ir atbildīga par 3x3 vadītāju un vietas apstiprināšanu un vispār par nometņu izveidošanu un tās gaitu. Protams, konkrēti nometnes vadības loks ir atbildīgs par detaļām. Šobrīd padomē ir kādi 5-6 locekļi, kas ir vēl no oriģinālās padomes, ko nodibināja 1990. gadā nometnē Madlienā, pirmā, kas notika Latvijā. Daži ir vadījuši jau vairākas nometnes un citi ir darbojušies kā padomnieki nometņu vadītājiem. Padomē ir 3 ārzemju locekļi - mēs ar Arnoldu no Amerikas un Arnis Siksnā no Austrālijas, bet pārējie visi ir Latvijas latvieši, izņemot Laumu Vlasovu, kas ir Latvijas vēstniecības darbiniece Maskavā. Padomē pašreiz ir 16, bet šis skaits var būt mazāks jeb lielāks. Padomē cilvēki darbojas par velti, jo mums nav līdzekļu, lai viņiem maksātu pat ceļa izdevumus. Vislielākie līdzekļi gan laika, gan naudas ziņā ir padomes priekšsēdētājam Inesei Krūmiņai. Es nezinu, kā viņa ar savām studijām un sešiem bērniem tiek galā, pie tam strādājot par skolotāju. Pagājušā gadā, starp citu, 3x3 Latvijā reģistrējās kā nevalstiska organizācija. Tā nu mums tagad ir savi statūti. Es nevaru vien beigt padomi aprinot, jo šie ir cilvēki, kas, kā viņi paši saka, ir saslimuši ar 3x3. Bet tā ir tāda jauka, neārstējama slimība, kas viņu dzīvi padara jaukāku, košāku, ja arī ne vienmēr vieglāku, bet katrā ziņā daudz interesantāku.

No laikrakstu ziņām vērtējams, ka dalībnieku skaits ar katru gadu turpina pieaugt. Kādēļ nevarētu rīkot vairāk nekā divas nometnes katru gadu?

- Vispirms, tas nav tiesa, ka dalībnieku skaits turpina pieaugt, jo dalībnieku skaitu nosaka katras nometnes apmešanās iespējas. Piemēram, šogad vienā nometnē bija 280, otrā - 210, bet abas varēja būt nedaudz mazākas, lai būtu ērtāki. Domāju, ka kaut kur starp 200-300 ir tas optimālais skaits. Mēs katru gadu runājam par trešo nometni, bet Latvijas padome ir izšķirusies, ka vairāk par divām nometnēm mēs gadā nerīkosim. Es šaubos, vai gadu pēc gada trijām nometnēm varētu dabūt kvalificētus darbinie-

kus. Mēs vēlamies nometnes noturēt līdzšinējā līmenī, kur lektori un meistari ir profesionāli savā laukā. Mēs negribam, lai šīs nometnes zaudē to kvalitāti un prestižu, kas viņām pašreiz ir. Latvija nav ārkārtīgi liela, viņa nav neizsmeļams skaits darbinieku. Latvijā arī nav tik daudz vietu, kur gribētu uzņemt 3x3 un mēs gribētu, lai viņi mūs uzņem, kā to tagad dara - augstā līmenī. Vietas, kas tagad mūs uzņem, jau gadiem gatavojas un plāno, izveido nometņu vadītāju loku. Nometnēs piedalās arī darbinieki no iepriekšējām nometnēm. Šādu kodolu mums vajaga. Ja līdz termiņam ir pieteikušies pirmās reizes cilvēki, tad tiem noteikti ir priekšroka.

Ārzemju latviešiem nometnēs piedaloties maksa ir nesamērīgi lielāka nekā Latvijā dzīvojošiem. Vai šāda kārtība turpinās pastāvēt arī turpmāk?

- Šāda kārtība turpinās pastāvēt, kamēr vien cilvēkiem ārzemēs būs interese braukt uz Latvijas 3x3. Bez šaubām, ka ārzemēs latvieši samaksā par nometnēm krietni vairāk nekā Latvijas latvieši. Tai pašā laikā tas ir nesalīdzināmi mazāk, nekā viņi maksātu par kaut ko līdzvērtīgu jebkuŗos citos apstākļos. Tikai tāpēc, ka rietumu latvieši brauc, tika tāpēc, ka viņi maksā to, ko viņi maksā, t. i., \$ 175 no personas, bet ne vairāk kā \$ 450 no kodolģimenes, tikai tāpēc nometnes ir varējušas paturēt dalības maksu Latvijas latviešiem Ls 30 no personas, kāda summa tomēr vēl daudziem Latvijas latviešiem ir par lielu. Mēs gribam braukt uz Latviju, mēs esam 50 gadus šeit ārzemēs teikuši, ka gribam kaut ko darīt Latvijas labā. Šis ir ārkārtīgi ievērojams darbs, jo, atklāti sakot, bez Rietumu latviešu līdzdalības, tās 3x3 nometnes fināli netiktu cauri. Bez tam, ārzemju latvieši katrs ir kā sūtnis no savas zemes, jo Latvijā ir daudz latviešu, kam nav ārzemēs radu un kam nav saskares ar ārzemju latviešiem. Nometnēs tas viņiem ir iespējams. Tas arī bija viens no maniem mērķiem, kad es vēl nezināju, ka Latvijā tās lietas tik latviskas nemaz nav. Lai šī tikšanās būtu tāds latviskuma mācīšanās process, kā tilts starp viņiem un mums.

Nav dzirdēts, ka 3x3 nometnēs Latvijā pastāvētu kādas atšķirības starp, t. s., vietējiem latviešiem un tiem, kas dzīvo ārzemēs. Kas ir tā burvība, kas 3x3 nometnes dalībniekus sasaista?

- Es domāju, ka tie 3x3 pamatprincipi, ar kuŗiem mēs iesākām Amerikā un citur ārzemēs, tika veiksmīgi pārstādīti Latvijā un viens no šiem pamatprincipiem ir, ka mēs neviens neesam ne gudrāks, ne labāks par otru. Daži no mums zina vairāk par vienu lietu, daži varbūt vairāk par citu, bet mēs esam tur kopā, lai mācītos viens no otra. Šo nometņu mērķis ir mums, latviešiem, iepazīties un izzināt vienam otru, tas, pēc inānām domām, palīdz samazināt kaut kādu pārākuma sajūtu. Piemēram, abās nometnēs bija ap 20 latviešu no Magadēnas un Kricvijas, no Grūzijas bija kādi 9. Tas burvīgums vajaga būt tas, ka mēs ejam tur kā līdzvērtīgi būt kopā. Mums ir vērtīgi uzzināt, kāda dzīve ir bijusi un kā tiek galā cilvēks, kas dzīvo uz laukiem kādā Latvijas pagastā, vienā sādžā Baškirijā jeb kādā Amerikas pilsētā. Tā ir daļa no mācīšanās, ko mēs veicam 3x3. Pie tam dzīves apstākļi nometnēs jau nonivilē.

Kas bija spilgtākie notikumi Latvijas nometnēs šogad?

- Es domāju, ka valsts prezidentes ievēlēšana mums bija ļoti svarīga, jo kā ievirzu vadītāju daudzās nometnēs mēs viņu tomēr uzskatām par mūsējo. No Jaungulbenes nometnes mēs trīs ar Krūmiņiem braucām uz Rundāles pili. Pārējiem šoreiz bija īpaša vakara programma un uguņošana, tā kā arī viņi svinēja inogaurācijas balli Jaungulbenē. Jaunpili liels pagodinājums, protams, bija tas, ka prezidente Vaira Viķe-Freiberga apciemoja nometni noslēguma vakarā un bija kopā ar mums visiem. Tas bija ļoti svarīgi.

diba un interese par to, ko rāda un stāsta gīdi. Pat lietus uzlist pareizā bridī, kad esam telpās, bet citā laikā spid saulīte.

Te ar palēcienu man pienāk jauns zēns, sasit rokas un sauc: "Aijaijā, tral-lal-lā!". Viņš nāk no Ilgas Reiznieces folkloras stundas ģimenei. Viņam pielipis danču prieks. Un te citēju korespondenti Zintu: "Lietišs list. Klusi. Tad stiprāk. Pavisam stipri. Un nevis no gaisa, bet no bērnu plaukstiņu sitieniem. Notiek Ilgas Reiznieces un Andŗa Davidova folkloras stunda visai ģimenei. Bērni labprāt darbojas ar zvārguļiem, zvaniņiem, budŗiņām un citiem skandināmiem priekŗmetiem. Ilga nospēlē melodiju un reizē paskaidro, kas katram darāms, un pēc pāris mēŗinājumiem jau skan teicami izpildīts skaņdarbs. Pēc tam dziedāšana. Ja vēl pieliek klāt lēķāšanu, skrieŗanu un citas kustības, tad jau ir latviska rotaļa vai pat deŗa. Un tā katru dienu pirms pusdienām "iet vaļā" - "Cūka driķos", "Gaŗausītis", spriguļu siŗana un citas skanīgas padariŗanas. - Pēc tēvu tēvu padoma dzīvot, tas ir Ilgas vēlējums latviskām ģimenēm. Lai gan gandrīz visi jaunākie labprāt mūzicē un danco, jaunieŗu deŗu stundā pie Jaunpils skolas direktora Jāņa Lapiņa un viņa kundzes Irēnes, meitenes ir nospicdoŗā vairākumā. Taču ir viens jauneklis, kas droŗu soli vada meiteni polkas soli. Man viņŗ atzistas, ka tautas deŗas deŗo jau no 3 gadu vecuma un turpina arī tagad, Latvijas universitatē studēdams. Viņŗ mācās informātikun un izstudējis būs skolotājs savā dzimtā pusē Daugavpilī. Lai Dieviņŗ palīdz!

Skolas pagalmā uz pusdienām gaidot preti nāk māte ar 3 meitām un dēlu, tik katram gan savs uzvārds. Ģimene veidojusies bērnu namā "Zaŗzemites", Īŗlīces pagastā, Bauskā, kur ar Vācijas palīdzības organizācijas SOS Kinderhof atbalstu uzceltas telpas. Tajās bērni ar audzinātājiem dzīvo nelielās grupās kā ģimenes. Klīnta, Antra, Iveta un Armands ir smaidīgi un droŗi, pretim nākot skatās acīs un saka labrītu. Mamma Tamāra Grīnvalde ir stingra, bet taisnīga un bērniem brīvības te daudz, jo visa Jaunpils 3x3 saime ir kā liela ģimene un katrs tur rūpi par visiem citiem.

Ievirŗu laikā bērnu dārzā uzmana paŗus jaunākos, pusaudŗiem notiek pārrunas - vai jaunam būt ir viegli? Grupa "Visdaŗi" nodarbojas ar visu ko un bērnu teātra grupa iestudē ludŗiņu "Margrietīņas nedienas", ko redzam priekŗpēdējā dienā.

Sestdien nometnē viesojas Imants Ziedonis un stāsta par Latvijas tēlu pasaulē. Viņŗ darbojas Latvijas institūtā, un tā atbildība ir pārraudzīt, ko par Latviju stāsta daŗādas grupas, kas viesojās ārzemēs un ko rāda un stāsta tūristiem no ārzemēm, kas apciemo Latviju. Lī norāda delegācijām, kur atrast informāciju par Latviju un ieteic, ko rādīt no Latvijas mākslas, mūzikas, sporta, lai informācija būtu pozitīva un rādītas tiktu latviskās vērtības. Bieŗi iznāk satikt grupu ar sievietēm un bērniem, kas draudzīgi turās kopā un sarunājas savā starpā labā latvieŗu valodā. Tie nāk no Pēterburgas un ir ŗeit ar Krievijas latvieŗu biedrības un PBLA atbalstu. Vēl māte un meita no Baltkrievijas un Andris Ozols ar sievu un mazmeitu no Magadanā. Viņi ir 3x3 nometnē pirmo reizi, sākumā nedroŗi. Latvijā vēl daudz aizdomu un neuzticības pret latvieŗiem, kas dzīvo ārzemēs, seviŗķi jau austrumos. Tas sāpina Andri un citus Krievijas latvieŗus. Tomēr viņŗ atzist, ka nometnē guvis daudz labu iespaidu. Viņŗ lūdz, lai viņa vārdā pateicos arī Rietumu latvieŗiem par palīdzību. Magadanā pat lasa "Laiks" laikrakstu, ko viņiem pārsūta Lauma Vļasova no Latvijas vēstniecības Maskavā. Arī viņa ar dēlu ir ŗeit. Magadanā ir latvieŗu biedrība, un tās priekŗnieks ir Andris Ozols. Viņam, tāpat kā mums Amerikā, bieŗi jābūt Latvijas pārstāvim vietējā sabiedrībā un latvieŗu skolīņā Magadanā

jāmāca bērniem par Latviju - vēsture, ģeografija, folklorā. Trūkst grāmatu un uzskates līdzekļu. Andris Ozols dzīvo Luksa ielā 14/9, Magadana, Krievija 685030. Politikas ievirŗē ar Vīskonsīnas profesoru Jāni Penīķi un Latvijas Saimes deputātu Andri Tomaŗunu pārrunājam gan jaunās prezidentes vēlēŗanas, par kuŗām stāstīja Tautas partijas deputāte Vaira Paegle, gan Latvijas attiecības ar latvieŗiem Rietumos un Austrumos. Izskan doma: "Paldies Dievam, ka visā pasaulē ir latvieŗi". Paldies Dievam, ka varam satīkties ar latvieŗiem Latvijā, runāt un saprasties. Nometnē ir labs skaits 'ārzemnieku' - 12 no ASV, 3 no Kanadas, 6 no Vācijas, 5 no Anglijas, 9 no Krievijas, 3 no Baltkrievijas, 2 no Austrālijas. Laba daļa no tiem redzami politiskajā ievirŗē un īpaŗi jāpiemin Kalns-Tīmanis ģimene - tētis Ivars, mamma Anita, Baŗuta, Lauma un tikai gadiņu vecā Zilīte. Ivars ir uzņēmējs un par Latviju un latviskumu interesējas jau 10 gadu. Anita, ārste psihoterapeite, audzina bērnus latviski un interesējas par politiku, ievirŗēs ŗem Zilīti līdz. No ŗīs ģimenes daudz ko mācamies, viņu draudzīgums un sirsnība ir "lipīga".

Piecktdienas vakarā Jaunpils jautkā kuŗa koncerts speciāli mums. Skaistās dziesmas ieligsmo. Vienu dziesmu diriŗē arī nometnieks Marks Opaskīns. Viņŗ ir no Vācijas un ar ģimeni esot pirmoreiz 3x3.

Priekŗpēdējais vakars. Izbraucam uz "Gaismas daudzīnājumun" Karātavu kalna pakājē. Skan dobelnieku folkloras grupas dziesmas, Austrā Graŗa dūdas un Ilgas Reiznieces vijole. Norises vadītājs iedēdz ugunskuru, ugunij dod "ziedu" - vāŗpas, dzīparus un tīravota ūdentiņu. Nometnieki, ejot aplī, piemin gaismu un sauli, sastājuŗies aplī, aizdēdz svecītes. Vīss lauks mīrdz. Ceļā uz mājām pārstēidz no gaismiņām izveidotais ugunskrusts. Pie pīls dīķi pēld pīostīņi ar svecītēm.

Pēdējā vakara sarīkojums saucas "Vainagojums". Uz to gatavojas vīsi dalībnieki, mēŗģinot priekŗnesumus, dziesmas, deŗas. Seviŗķu satraukumu dod ziņa, ka ieradīsies Vaira Viķe-Freiberga, kādreiz 3x3 ievirŗes vadītāja, lektore, draugs, tagad Latvijas prezidente. Un te nu viņa nāk. To ievē Valdis Muktupāvels, skandinot dūdas un Ilga Reizniece ar vijoles skaņām. Viņu pavada Inta Baltgalve, Līgita Gintere, Līga Ruperte un citi. Nometnieki, jūtami satraukti, noklausījās prezidentes uzrunu un sniedza savu programmu, deŗojot, dziedot un tēlojot nometnes notikumus. Vai tikai prezidente palīks līdz beigām, vai redzēs arī mūsu ievirŗes priekŗnesumu? Viņa palīka, droŗības sargu stingrā uzraudzībā, smēŗās ar mums, aplaudēja un vakaru nobēidzot sadēvās rokās ar mums, nometņotājiem, un dziedāja līdz vakadziesmu. Atrada bridī teikt vārdus senāko nometņu paziņām un draugiem un pazuda to paŗu droŗības sargu pavādībā. Bet nometnē tad tik sākās vakara jautrība - dziesmas, deŗas un rotaļas līdz agrai rīta stundai.

Vai bīja labi 3x3 nometnē? Bīja labi, bīja "forŗi", bīja neaizmīrstami. Nākoŗgad gībēŗsies braukt atkal uz 3x3 Latvijā, uz Raunu, uz Aglonu. □

Maija Laiviņa

♥ Tuvāku informāciju par 3x3 jautājumiem sniedz Līga un Arnolds Ruperti, 2141 Bruncink N. E., Grand Rapids, MI 49503, U. S. A., tel.: 616 456-8023, fakss 616 456-5963; līga3x3@iserv.net

-----
Noslēŗusies Rīgas Operas 1998./9. sezona jaunieŗiem
Nākamā zem jautājuma zīmes

Kanadas LNOF līdzas tam, ka atjaunotam Rīgas Operas namam samaksāja krēŗslus, skatuves lielo priekŗkaru un pieŗķīra 6 jauno mākslinieku stipendijas papildus studījām ārzemēs, paralēli rūpējas arī par brīvībeŗu sagādi skolu jaunatnei Latvijā uz Operu uzvedumiem.

Talsu rajona Lībagu sākumskolas bērni

Šīs sezonas budžets sastādījās no Latviešu fonda piešķiruma - US \$ 3.000.- un Kan. \$ 2,200.- privātiem ziedojumiem caur LNOP. Ar to varēja sagādāt 1342 brīvbiļetes, caurmērā izmaksājot Ls 1,90 uz katru apmeklētāju. Jāpiezīmē, ka meiteņu un zēnu proporcija ir pārsteidzoša - 4:1.

Kopš 1992. g. izdalītas 10.484 brīvbiļetes vairāk kā 200 skolām vai jauniešu grupām.

Šī Kanadas LNOF akcija Latvijas skolās ir kļuvusi ļoti populāra jaunatnē. Biļešu pieprasījumus visus nevar pilnībā apmierināt. Tas gan būtu jādara visiem iespējamiem līdzekļiem. Biļešu sadali Rīgā ļoti rūpīgi, bez atlīdzības līdz šim veica arch. Inga Markule, sniedzot ļoti rūpīgus un labi pārskatāmus norēķinus.

Vairāki ciemiņi Rīgā no Kanadas, kā Brunis Rubess, Pāvils Vasariņš un citi, apmeklējot Operu, ir ievērojuši skolu jaunatnes grupu ierašanos. Kā jaunietes, tā jaunieši bijuši glīti ģērbusies un ar labu uzvedību. Kādā citā gadījumā arī dzejnieku Andreju Eglīti sajūsminājusi šāda parādība. Viņš, man rakstot, veltī šādus skaistus vārdus:

Jaunajiem:

Kur mīt tas spēks,

Kas pacels mūs?

Vai nezināt, tie esat jūs -

Pulks pēdējais, ko ciņā vest,

Jums karogs pēdējais, ko nest!

E. Upenieks,

LNOOF vice-priekšsēdis,

Brīvbiļešu sagādes koordinētājs.

FORUMS: pārdomas, vērojumi, piezīmes

APCERE PAR LŪGŠANU

Lūgšana ir ceļš sakaru nodibināšanai ar Dievu, absolūto visas dzīvības avotu. Bez Dieva gribas neizdodas pat niecīgākā puķīte pļavā. Bez Dieva gribas nekustētos ne mazākā zivtiņa okeāna dziļumos. Lūgšana ir mūsu pienākums pret Dievu, jo Viņš ir iemilējis mūs ar mūžīgo mīlestību. Ticība un neticība Dievam ir katra cilvēka brīvas

gribas izteiksme. Tā tad ticība nav spiesta lieta. Katram ir jāatrod pašam sava ticība. Ticība nav ceļmalā augošs stāds, kas ir gatavs noplūkšanai. Ticība Dievam ir kā stāds, kas kopjams katru dienu. Ticību Dievam varam izteikt katrā mūsu ikdienas solī. Parasti ticībai kā pavadone līdzī iet viena vai otra veida lūgšana, kas pazīstama jau no seniem laikiem. Tā grieķu vēsturnieks un ceļotājs Herodots rakstīja, ka viņš esot redzējis daudzas pilsētas bez mūrēm, bet neesot saticis kādu tautu bez reliģijas. Sokrāts lūgšanā pateicās savam veselības Dievam Asklepijam par izārstēšanu. Pat pirms Kristus dzimšanas senie grieķi un ēģiptieši būvēja speciālus tempļus, kuŗos viņi lūdza un gulēja izārstēšanās nolūkos. Tiekme uz šādu vai tādu lūgšanu ir ielikta katra cilvēka dvēselē jau pirms dzimšanas. Jau ceturtajā gadu simtenī Tertulians savā rakstā "Apologia pro vita sua" sacīja: "Anima humana naturaliter christiana" - cilvēka dvēsele jau pēc savas dabas (dabīgi) ir ticīga. Tāpēc visas reliģijas un lūgšanas ir labas tik tālu, cik tās saviem īpatnējiem ceļiem ved pie Dieva atzišanas un godināšanas.

Mūsu ķermenim ir vajadzīga dienišķa barība. Ne mazāk katrai cilvēka dvēselei ir vajadzīga lūgšana. Dzīve bez lūgšanas ir trula, tukša.

Lūgšana ved mūs pie saskares ar Dievu un citiem cilvēkiem.

Lūgšana dod iespēju saskarties ar Dieva dāvanām.

Lūgšana izved cilvēku no vientulības un atstātības nospiedošās izjūtas.

Lūgšana palīdz atrast apslēptos ticības drosmes avotus.

Lūgšana palīdz nest ikdienas grūtības - krustus.

Lūgšana dziedina grēka rētas dvēselē.

Mums kā garīgām būtņēm bieži nepieciešams "izliet" mūsu dziļākās ilgas, cerības un bailes Tā priekšā, kas ir visuma pamats - Dievs.

Lai gan Dievs zina visas mūsu vajadzības, tomēr Kristus mūs mudina "klauvēt" - lūgties. Viņš nesaka, cik reizi ir 'jāklauvē'. Tomēr pēc "klauvēšanas" durvis tiks atvērtas - Dievs izklausīs mūsu lūgšanas. "Lūdziet un jūs

dabūsiet, klauvējiet un jums tiks atvērts (Mt. 7, 7-8)." Varbūt Dievs neatvērs tās durvis, kuŗās mēs klauvējam. Viņš atvērs durvis pēc sava prāta. Galvenos vilcienos Kristus dod norādījumus, kā lūgties. "Tu, kad lūgsies, ieej savā teltī, aizver durvis, lūdz savu Tēvu (Dievu) slepenībā un tavš Tēvs, kas redz slepenībā, apbalvos tevi atklātībā (Mt. 6, 5-6)."

Kristiešu - katoļu un protestantu garīgie rakstnieki, vadoties no lūgšanu satura, runā par peticijas (prasīšanas), pateicības un godināšanas lūgšanām. Piedzīvojumi un cilvēka daba norāda uz daudzām lūgšanām par slimniekiem. Tās ir atrodamas organizēto un neorganizēto reliģiju lūgšanu grāmatās. Ja mēs vai arī kādi no mums tuviem cilvēkiem saslimst, sevišķi ar nāvi nesošām slimībām, mēs lūdzamies bez domāšanas. Par izveseļošanu vai izglābšanu no lielām nelaimēm, bez domāšanas mēs saliekam rokas kopā, vēršam skatus uz debesīm un neviļus izsaucamies: "Paldies Dievam!"

Peticijas lūgšanas pozitīva iznākuma sasniegšanai ir nepieciešama cilvēka sadarbība ar Dievu. To jo labi izteic zemāk minētais brīva tulkojuma izvilkums no žīdu lūgšanas grāmatas "Likrat Shabbat".

Mēs nevaram tikai lūgt no Tevis, ak Dievs, izbeigt kaŗu, jo mēs zinām, ka Tu radīji pasauli tādā veidā, lai cilvēks pats atrastu mieru sevī un mieru ar tuvāko.

Mēs nevaram tikai lūgt no Tevis, ak Dievs, izbeigt badu, jo Tu jau devi mums līdzekļus (barību), ar ko pabarot visu pasauli, ja mēs tos lietojam prātīgi.

Mēs nevaram tikai lūgt Tevi, ak Dievs, izraut ar saknēm aizspriedumus, jo Tu jau esi devis mums acis, ar ko redzēt labu katrā cilvēkā, ja tikai mēs tās pareizi lietojam.

Mēs nevaram tikai lūgt no Tevis, ak Dievs, izbeigt izmisumu, jo Tu jau mums esi devis spēku aizvākt projām nabadzību un dot cerību, ja tikai mēs lietojam mūsu spēkus taisnīgi.

Mēs nevaram tikai lūgt Tevi, ak Dievs, izbeigt slimību, jo Tu jau esi mums devis lielus prātus, lai tie atrastu zāles un dziedēšanu, ja tikai mēs tās ielietotu lietderīgi.

Tāpēc mēs lūdzam no Tevis, ak Dievs, stiprumu, no teiktību un gribas spēku ne tikai vienīgi lūgt, bet darīt, un ne tikai vienīgi vēlēties, bet tapt.

Cilvēks saņem no līdzcilvēkiem un Dieva visādus labumus, bet pateicība par tiem reti izlaužas no cilvēka krūtīm. Kā tas ir mūsu dienās, tā tas bija arī Kristus laikā. Sv. Lūka evaņģēlijā ir minēts gadījums, kad Kristus izārstēja 10 lepras slimniekus, kas stāvēja tālu no ceļa un skaļā balsī lūdza, lai viņus izdziedina. Kristus sacīja viņiem, lai tie iet un parādās saviem priesteriem. Skrejot priekā, tie ievēroja, ka viņi ir izdziedināti. Viens no tiem atskrēja atpakaļ pie Kristus un, skaļā balsī slavēdams Dievu, pateicās Kristum par izārstēšanu. Kristus it kā ironiski vai arī nožēlā sacīja, ka viņš esot izārstējis desmit slimnieku, bet kur tad parējie deviņi izārstētie? Tad Kristus piemetināja, ka neatrodas neviens, kas atdotu godu Dievam, kā tikai šis svešinieks (nežīds). Par nožēlu, katrs no mums reizi pa reizēm ierindo sevi nepateicīgo izārstēto rindā.

Ikvienai reliģijai ir savi lūgšanas avoti. Tā musulmāņu lūgšanu pamatā ir Korāns, ko it kā sakārtojis Muhameds. Suffi reliģija ir musulmaņu reliģijas atzarojums, kas daļēji balstās uz Korānu. Indiešu meditāciju pamatā ir Unpanišadas, kuŗu sacerēšanā un attīstībā ir ņēmušas dalību daudz personu gadu simteņus. Vēl Austrumos ir plaši pazīstamas Konfūcija, Budas, taoisma un šintu reliģijas. Kaut daļēji ieskatoties šo reliģiju saturā, var atrast kristiešu peticijas, pateicības un slavēšanas lūgšanu veidus. Arī neorganizētajām reliģijām ir savi lūgšanu veidi. Amerikas un Kanasdas indiāņu Dieva vai Lielā Gara pielūgšanas pieejas ir iztīrītas vairākās grāmatās, bet it sevišķi Father Thomas

Berry "The Dream of the Earth" un Michael Poslans "Songs of the People".

Pēc kristīgo garīgo rakstnieku domām vissvarīgākā ir Dieva slavēšanas, godināšanas lūgšana. Starp tām pirmajā vietā būtu mināmi psalmi, kuŗu sacerēšana esot žīdu ķēniņa Dāvida darbs. Daudzi psalmi liecina par Dāvida sirdsēstiem tāpēc, ka viņš aizsūtīja kaŗā kādas sievas vīru, lai tas droši kristu kaŗā un lai sieva piederētu Dāvidam. Var sacīt, ka psalmi no ebreju valodas ir pārtulkoti visās zināmās pasaules valodās. Krievu pareizticīgo dievkalpojums psalmi tiek dziedāti, bet ne lasīti, senslāvu valodā. Krievu jaukto kuŗu psalmu dziedāšana ir astoņbalsīga, bet vīru kuŗu sabalsojumi ir četrbalsīgi un atgādina Palestrino sabalsojumus.

Katoļu un protestantu konfesijās dažādos veidos Dieva slava, Dieva godināšana ir apdziedāta Ziemsvētku dziesmās visā pasaulē. Liels skaits Ziemsvētku dziesmu ir veltīts Kristus bērnam un Svētajai ģimenei. Lieldienu laikā Kristus Augšāmcelšanās un Dieva slava ir ietērpta Palestīno kompozīcijās. Vasaras svētkus ar slavas dziesmām katoļu baznīca svin par godu Svētajam Garam, kas uguns mēļu veidā nolaidās pāri apustuļiem. Te derētu minēt himnu "Veni Sancte Spiritus" - Nāc, Svētais Gars! Šo himnu ir sacerējis Stephen Langton, kas 13. g. s. bija par Kanterberijas archibīskapu. Šajā himnā minētas daudzas Svētā Gara dāvanas. Ir arī labi pazīstama himna gregoriāņu dziedājumā "The Deums laudamus" - Tevi Dievs, slavējam. Šajā himnā ir minētas vai visas katoļu ticības patiesības.

Skeptiķi, ateisti un agnostiķi skatās uz lūgšanām kā uz laika veltīgu patēriņu, runāšanu pašam ar sevi vai arī pašsuģestijas praktizēšanu. Citi neticīgie saka, ka lūgšana ir atkarības jūtu kultivēšana no kāda bērnišķīgi iedomāta debesu tēva.

Atbildot neticīgajiem būtu jāsaka, ka līdz šim laikam ir maz īsti zinātnisku pētījumu attiecībā uz lūgšanu spēku. Ir tikai tīri zinātniski, statistiski pierādīts, ka tie slimnieki, par kuŗiem ļaudis lūdz, atveseļojas ātrāk un pilnīgāk par tiem, par kuŗiem draugu un citu personu lūgšanas izpaliek. Te vietā būtu citēt Lorda Tennyson vārdus: "Atbildot neticīgajiem Sv. Bernadette, Lurdas vizionāre, vēl bērna gados norādīja, ka tiem, kas tic, pierādījumi nav vajadzīgi, bet tiem, kas netic, pierādījumi neiespējami."

Lasītājiem, kas būtu ieinteresēti dažādu eksperimentu un lūgšanas ietekmes rezultātos, ieteiktu izlasīt Dr. Larry Dossey grāmatu "Recovering the Soul". □

Jānis Liepiņš,
Florīdā

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

KĀPĒC JĀSTRĪDAS PAR FIKCIJU?

Priecājos par katru atsauksmi uz manu referātu, kam MLB Z aprīļa numurā dots virsraksts "Par trim atmodām", arī par cienījamā Arvida Memeņa kritiku "Latvju dievturīgās filozofijas meti". Diemžēl, A. Memenis nav līdz galam konsekvents. Vairākas reizes nosaucis mani par politikāni, viņš pats tūlīt ķeŗas pie šā paņēmiņa.

Mana referāta galvenā tema nebija dievturības analīze. Dievturību minēju tikai gaŗām ejot - kā piemēru tikai vienai jaunlatviešu kustības izpausmei. Varbūt tāpēc es šai sakarā izteicos nedaudz pavirši vai neprecīzi. Referāts bija veltīts citam jaunājumam: kāpēc visas 3 latviešu tautiskās atmodas beigušās neveiksmīgi, kāpēc turpinām maldīties svešu kungu izliktajās ideoloģiskajās lamatās, kāpēc arvien meklējam sev viltus elkus? Referāts šo mērķi paturētu arī bez dievturības minēšanas. Taču A. Memenis gandrīz nepieskaŗas mana referāta galvenai temai, bet kašķīgi pieķeŗas tikai vienai nebūtiskai detaļai, ar to varbūt cerot

pārsvītrot visu referātu un tā autoru. Tas patiešām ir politikāna vai demogoga cienīgs papēmiens.

No otras puses, šāda reakcija mani nemaz nepārsteidz. Kad es vairākus gadus biju "Pilsona" un "Pavalstnieka" redaktors un, starp citu, ik dienu biju kopā ar pašreizējiem TB/LNNK vadītājiem (tāpēc viņus tik labi pazīstu), pie manis bieži nāca ciemos visu dievtuņu draudžu pārstāvji. Nesa savus pretrunīgos rakstus, strīdus un intrīgas. Man viņi atstāja diezgan aprobežotu cilvēku iespaidu, kas aiz koka negrib saskatīt mežu. Ir pamats apšaubīt arī viņu patriotismu. Cik gan bieži svētku reizēs Latvijas dievtuņi ar savu klātbūtni, rotām un dziesmām godina un grezno tos varasvirus, kas iznīcina latviešu zemniecību, izliek no dzīvokļiem latviešu daudz bērnu ģimenes, atņem līdzekļus latviešu izglītībai un kultūrai, visu iztirgo ārzemniekiem, atņem latviešiem darbu un iztiku u. tml.? Ari Memeni, šķiet, īpaši nesatrauc latviešu katastrofālais stāvoklis dzimtenē, pretējā gadījumā viņu ieinteresētu arī manā referātā skartā tema. Vairāk viņu uztrauc tas, cik precīzi tulkoti (interpretēti) viņam tik dārgie dievturības kanoni. Bet kāda jēga latviešu dievturībai, ja tā neliekas ne zinīs par pašu latviešu likteni?

Jā, A. Memenis gan steidz norādīt, ka dievturība ir reliģiska, ne politiska vienība, bet mūsu apstākļos tā ir glēva un liekulīga nostāja. Varbūt, tiešām, lielākā dievtuņu daļa tic, ka viņi tikai piekopj savu reliģiju un ka nav jājaucās politikā. Starp citu, nejaucšanās politikā arī ir smalka politika, kas zināmām aprindām ir visai izdevīga. Sak, lai tie bauri dzied un lec, mēs tikmēr kārtosim viņu lietas. Taču tiem, kas organizēja dievturību un citas līdzīgas kustības, bija tālejoši un **politiski mērķi**.

Izvelkot tikai dažus citātus no E. Brastiņa raksta "Dievturības filozofijas meti", mans nolūks nebija pārtraukt Brastiņa domu gaitu vai sagrozīt viņa paskaidrojumus. Gribēju tikai ātrāk nolasīt un pārāk negarlaikot klausītājus. Devu norādi, kur katrs var izlasīt visu. Tomēr palīdzēs A. Memenim par pilnu Brastiņa tekstu, kas tikai vēlreiz pasvītros manus secinājumus. Tur pat var izlasīt, ka Dievs ir fikcija. Pats es tādus zaimus kā viedais Brastiņš par dievturību neteicu. Tikai - kāpēc jāstrīdās par fikciju, Memeņa kungs?

Dainas nav dievtuņu monopols

E. Brastiņš rakstīja: "Dievturība ir sena dievestība, kas sistematizēta ērtākas apiešanās dēļ." Pats viņš ļoti labi zināja, ka dievturība tika veidota un dibināta tikai XX gadsimtā un ka ir visai maz pamata apgalvojumam, ka tā tādā formā pastāvējusi arī senatnē. Pretenzijas uz seno Dieva izpratni saistītas vienīgi ar to, ka dievtuņi savā mācībā izmantojuši latvju dainas, ko latvieši mantojuši no paaudzes uz paaudzi.

Es pats vairākus gadus aktīvi darbojos folkloras kustībā, tāpēc pārzinu un atzīstu tās tikumiskās, audzinošās un latviskās vērtības, kas atrodamas latvju dainās un kas turklāt nav pretrunā ar Kristus mācību. Diemžēl, ne visās dainās. Pastāv arī strīdi par daudzu dainu autentiskumu un izcelsmi. Daudzi panti ir tulkoti no citu tautu moderno laiku folkloras vai sadzejoti pavisam nesen. Pastāv pat trīmdas un kolchozu dainas. Dažas nerātnās dainas daudzina seksuālas novirzes un mudina latviešu meitenes atdoties sveštautiešiem, jo tie esot bagātāki un apveltīti ar pārākām fiziskām īpašībām. Katrā ziņā, lai no dainām radītu *svētos rakstus*, dievtuņiem bija jāveic pamatīga atlase un klātpiedomāšana. Viņi latviešu dainas kā prata mitoloģizēja (pēc citu tautu mitoloģiju parauga) un iespieda savai mākslīgajai reliģijai vēlamos rāmjos. Arvien vēl pastāv karsti strīdi, ko uzskatīt par latviešu dievībām. Piemēram, daži apgalvo, ka Māra un Jānis ir nelatviski, jo aizgūti no

kristietības vai jūdu reliģijas (jaunava Marija un Jānis Kristītājs).

Tas nav nekas jauns, ne īpaši latvisks. Līdzīgs darbs vienlaikus tika veikts arī Krievijā, Vācijā, Skandināvijā un citur. Hitlera režimam bija okultas, nepagāniskas saknes. Amerikā ir mēģinājumi līdzīgi restaurēt seno indiāņu kultus, kuņģos dievīcm upurēja cilvēkus. Netrūkst arī Austrumu misticisma, Āfrikas šamanisma un pat sātānisku novirzienu. Citādi šo **internacionālo** kustību dēvē par neopagānismu vai *New Age* kustību. Impulsu tai savulaik deva Krievijas *obrankas* aģente Helēna Blatvaska un viņas dibinātā teozofu biedrība. Ar teozofiju savulaik aizrāvās gan komūnisma, gan nacisma ideologi. Viņi visi mācījās Maksima Gorkija *Dieva radīšanas akadēmijā* vai sātānista Alistera Kroulija sektā *Ordo Templis Orientalis*, kuņas abas atrodās Kapri salā - vietā, kur pagānu imperators Tiberiuss savulaik Mītras kulta centrā bija uzcēlis savu pili. Teofizijas un *New Age* galvenais mērķis ir kristietības un uz kristietības principiem balstītās Rietumu civilizācijas iznīcināšana, kā arī sātāniskas, totalitāras pasaules imperijas radīšana.

Mūsdienās vērojams vēl nebijis šo dažādo strāvājumu sazarojums un uzplaukums. Es gan šaubos, vai tie senie latvieši, kas radīja tikumiski augstvērtīgas dainas, justos pagodināti, ja viņus saliktu vienā kompānijā vai filozofiskā radniecībā ar Brastiņa nosauktajiem iluzionistiem, fikcionālistiem, fainomenālistiem, ortistiem, eidomonistiem un Ničes cilvēknīstošajiem antikristiem.

Vai latvietis atteiksies no savas sētas un tūruma?

Dievtuņiem piemīt aprīnojama prasme gremdēties vēlmju domāšanā, neredzēt realitāti un nepārtraukti nonākt pretrunās pašiem ar sevi. Tā pats A. Memenis savā "Lieldienu daudzīnājumā" (MLB Z aprīļa numurs) raksta: "Latvietis nekad nav mēģinājis sevi uzskatīt par radības kroni, kam tiesības pārveidot dabas norisi". Bet turpat lasām arī šo domu: "Savās dainās latvietis Saules teiksmu radīja, staigājot pa savu tūrumu". Padomāsim: ja latvieši mērķtiecīgi nepārveidotu dabas norisi, tad jau viņi nelīdumu, neartu laukus, neiebrauktu ceļus un upes nebūvētu dzirnavas. Tad jau nebūtu arī sava tūruma, pa ko staigāt un dainot, bet vajadzētu klist pa mežiem un pārtikt no tā, ko nu visuvarenā un neaizskaņamā daba viszēlīgi dāvājus. Ir zinātniski aplēsts, ka viena cilvēka pārtikšanai, ja tas kā meža zvēri neiejaucos dabas norisēs, vajadzētu vidēji 10 kvadrātkilometrus teritorijas un tādā gadījumā pasaulē iedzīvotāju skaits nevarētu pārsniegt 2 - 3 miljonus.

Tur jau tā lieta, ka dievturībai līdzīgās reliģijas, kas pielūdz un mistificē dabu, ir, t. s., cikliskās dabas reliģijas. Atgriežoties pie tām, kā to mūs mudina dievtuņi un zaļo kustība, mēs spertu milzīgu soli atpakaļ savā attīstībā - uz pirmatnējās kopienas iekārtu. Tas patiešām ir neopagānisms, Maltusa sekotāju, ekoterroristu un dažādu pataloģisku cilvēknidēju mērķis. Manis minētie dievtuņu deputāti Saeimā piedalījās tādu likumu pieņemšanā, kas latvietim apgrūtinā savas sētas un tūruma paturēšanu. Apdraudēts ir tas, ko mūsu vectēvi ar sviedriem un asinīm savulaik izpirkuši no muižniekiem. Ar to, protams, es negribu teikt, ka daba būtu jāpiesārņo vai aplami jāposta.

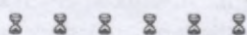
Tālāk Memenis gan atzīst: "19. g. s. latvju tautai bija kritiski bistams. Vairums inteliģences pagrieza tautai muguru, kļuva par krievu un vācu ideju balstītājiem. Strādnieki un zemnieki rūpējās tikai par savu labklājību. Tautā bija iestājies garīgs tukšums. Tad Kronvaldu Atis (..) Tātad mēs ar A. Memeni esam gandrīz vienisprātis, tikai kāpēc tāda nevēriba pret sabiedriskajām norisēm? Pirms pirmās atmodas Latvijā taču nebija ne strādnieku, ne zemnieku modernā izpratnē. Pilsētās dominēja vācu amatnieku cunftes, bet laukos latvieši lielākoties bija vai dzimtcil-

vēki vai rentnieki un muižu kalpi. Zemi tie sāk izpirkt tikai pēc dzimtsbūšanas atcelšanas.

Daudzinājumu Memenis beidz tipiski dievturīgā patosā: "Sodien atkal latvju tauta ir ickāpusi savās Lieldienu likteņšūpolēs. (...) Mūsu vecajam kultūras celmam vēl ir pietiekami daudz spēka dzīt savas atvasas. To pierāda mūsu jaunatne, kas savās tautas dejās, dziesmās ceļ atkal gaismā mūsu senču atstāto mantojumu. (...) Diemžēl, Memenis atkal negrib redzēt daudz bēdīgāku realitāti. Tā nu iznācis, ka tieši pēdējos 10 gados mūsu dzimstība noplākusi vairāk nekā divi reizes, vēl vairāk mazinājusies jauniešu interese par dzimto kultūru un tautiskām norisēm. Diemžēl, dominē kosmopolitiskā vai amerikāniskā popkultūra, kontrakultūra jeb *underground*, vardarbības, seksa un patērētāju kults, dažādas sektas, lētas izpriecas, markomānija un reiva neprāts. Bez tam jauniešiem nav godīga darba, daudziem nav iespējas pat mācīties. Bet realitāte jau dievturūs, acimredzot, neskaŗ.

Protams, man nav illūziju, ka cienijamo A. Memeni būšu pārliecinājis. Tomēr ceru, ka mūsu polemika rosinās dievturūs dziļāk un ar lielāku līdzjutību ieskatīties latviešu lietā un likstās. Jau visādi godājamais U. Ģērmanis savulaik gana aprādījis, ka vēlmju domāšana mūs pie laba gala neved. □

Jānis Kučinskis,
Jēkabpili, Latvijā

PAR SENAJĀM DIENĀM

Savā laikā jau "MLB Ziņotājā" rakstīju par kāda latviski runājoša lietuvieša pulkveža ciemošanos latviešu kaŗavīru novietnē Panevežā, 1944. g. Jāņos. Toreiz sirmais kaŗavīrs kritizēja latviešu pašpārvaldi un leģiona vadību, nodēvēja tos par "vācu piedurkņu buŗotājiem, un, atvadoties, skumji piebilda: "Man, puīši, ir žēl jūsu jaunās, neizdzīvotās dzīves - cik no jums vairs pieredzēs nākošos Jāņus?"

Tie izrādījās pravietiski vārdi - 1945. gada Jāņos Putlōsā no visas lielās Paŗveŗas rotas sapulcējamies vairs tikai seši. Kur visi pārējie?

Sagadījās, ka šovasar Latvijā satīku vēl septīto - atkal Jāņos! Brīvdabas teātra uzveduma laikā biju apsēdies blakus kādam sirmītim, kuŗa sejas vaibstī likās tādi kā redzēti. Atpazināties, sarunājām tikšanos nākamajā dienā, un, man liekas, ka "nāvei nolemtā" - tā viņš pats sevi nodēvēja - stāsts varētu interesēt arī "MLB Ziņotāja" lasītājus.

Krievu ofensīvas laikā, jūlija otrā pusē, mūsu Paŗveŗas rotu iesaistīja kaujā pie Œduvas - ar Œautenēm pret tankiem! Mūsu zaudējumi tur bija ārkārtīgi smagi. Œo rindiņu rakstītājam, kopā ar mazu slimo un vieglāk ievainoto grupiņu, palaimējās ar pēdējo vilcienu caur Œauļiem, un degošo Jelgavu sasniegt Rīgu, kur mūs ievietoja mazā vācu slimnīcīņā Alberta ielā - toreiz par "HollanderŒtrāsi" sauktu. Savukārt, mans jaunatrastais biedrs Viktors aizvests uz lazareti Kēningsbergā. Pēc ievainojuma sadziedēšanas iesaistīts turpat lidlauka apsardzē, vēlāk pilsētas aizstāvjos. Pēc Kēningsbergas krišanas aprīļa sākumā Viktors un daži citi latvieši piekomandēti kādai neapbruŗotai, apm., 90-100 vīru lielai latviešu vienībai, "salasītai" Dancīgas-Stuthofas Mackavas apkaimē no kādreizējiem kureliešiem un Dancīgas aizstāvjiem. Kāda latviešu serŗanta vadīti tie pie Jaunās jomas Œauro kāpu strēmeli aizsoļojuši uz kādu agrāko vācu apmācību vietu - finieŗa būdīņam meŗā, apmēram, pusceļā starp Pilavu un Kēningsbergu. Pilavas Œaurumam naktī pārceļoties, viņu liellaivai uzbraucis kāds kuŗģitis. Daudzi latvieši noslikuši, jo glābšanas jostu nav bijis.

"HundertŒaftes" komandieris vārda pēc bijis kāds latviešu virsleitnants no agrākajiem policijas bataljoniem, bet tas novietnē reti rādījies, un tad parasti bijis "Kunga dūŒā". Faktiskais noteicējs bijis kāds latviešu serŗants ar lielu parabellumu pie jostas - it kā viens no agrākajiem sargiem Stuthofas KZ nometnē.

Apstākļi Œajā, it kā apmācību nometnē, bijuši ārkārtīgi slikti. Naktīs būdās saluši - uguni kurināt bijis aizliegts krievu "kukuŗuŗniku" dēļ. Pārtikas piegādes tikpat kā nekādas - visi bijuši pusbadā. Tā, kādā vakarā, novietnē ieradies vācu kaprālis ar maŒinpistoli kaklā. Rota nostādīta ierindā, un serŗants paziņojis, ka tūliņ sāksies pārgājiens uz piefrontes joslu, kur vienība saņems ieroŗus un labu labās pārtikas devas. Ar Œādu prieka vēsti, vācieŒa vesti, vīri naski soļojuši vairākas stundas, līdz sasnieguši kādu vācu vienību, kuŗas vadībai kaprālis noziņojis latviešu ieraŗanos. Ap pusnakti serŗants - nu jau ar vācieŒa maŒinpistoli kaklā, vedis latvieŗus tālāk uz kādu papŗavu prieŗu puduri. Tur rītausmā atvedīŗot ieroŗus, siltu zupu un sausos produktus. Neēduši, noguruši no pārgājiens, vīri sūnās zem priedēm tūliņ aizmīguši. Rītausmā tos atmodinājuši krievu artilērijas uguns - solito ieroŗu un pārtikas vietā. Serŗants un 2 viņa draugi pa nakti nozuduši. Kad granātas sākuŗas Œķaidīt pudura priedes, vairāki latvieŗi sākuši bēgt ārā no meŗiņa - uz vācu pozīciju pusi, bet tūliņ saņēmuši "kaula zāģa sveicienus" no savējiem. Drīz klāt bijuši arī uzbrūkoŗie krievu kājnieki ar āziātu seŗām, kas ar latvieŗiem nav piņķerējuŗies. Noŗauti gan Œķembām ievainotie, gan arī tie, kas pacēluŗi rokas. Viktors, ar vācieŗu saŗauto kāju, atvilcīes atpakaļ meŗiņā, noslēpies kādā granātas izrautā bedrē, pārvelkot sev pāri prieŗu skuŗas un palīcis krievu nepamanīts. Vēlāk novīlcis un saplēsis kreklu, pārsējis ievainojumu un, vakaram tumstot, sācis rāpot uz kādu dienā saskatītu māju krievu aizmīgurē. To arī sasniedzis ar pēdējiem spēkiem, gaismīņai austot. Laimīgas sagadīŗšanās dēļ izrādījies, ka tur bijis ierīkots krievu ievainoto pārsieŗanas punkts ar kādu Latgales krievu kā sanitāru. Tas izņēmis vācu lodī no Viktora kājas, parādījis to savam priekŗniekam, kas atļāvis sanitāram paturēt Viktoru sev par izpalīgu - satīrīt un apkopt ievainotos, mazgāt pārsējus un darīt citus "melnos darbus". Drīz Viktors apguvis arī sanitāru izmaņas un drīzas kaŗa beigas sagaidījis kā "Sarkanarmījas" izpalīgs. Pat uz filtrācijas nometni nav sūtīts.

Arī Viktors skaidri atcerējas lietuvieŗu pulkvedi pirms 55 gadiem, toreiz - Paŗveŗā. Atcerējas pulkveŗa balto līnu kreklu, pacelto roku ar alus kausu un vārdus: "Nost ar abiem okupantiem, lai dzīvo brīva, neatkarīga Latvija, brīva neatkarīga Lietuva!" Jā, kā gan var aizmīrst brīdi, kad tāds kā kamols sakāpj kaklā, kad "skudriņas" sāk tekāt pa muguru un acīs kļūst miklas?!

Viktors ir pārliecināts par to, ka vācieŗi viņus tur, meŗā, tiŗi nolīkvidēja. Ar iepriekŗēju nodomu, plānojumu. Bez lieciniekiem, ar daŗu viņiem uztīcamu latvieŗu palīdību.

Tagad jau zinām, kādi bija Hitlera nodomi attīcībā uz Latvijas "ģenerālapgabalu" un tā iedzīvotājiem pēckaŗa Ostlandē. Un Œajos plānos, Œķiet, bija nolemta latvieŗu kaŗavīru kriŗana "varoņu nāvē", nevis kaŗa pārdzīvoŗana vai padoŗšanās krieviem vai rietumniekiem. Tā nu tas bija - patīk tas mums, jeb nē!

Divaini likteņi ir piemēklējuŗi latvieŗu kaŗavīrus sveŗīnieku kaŗapulkos. Ko no visa tā varam mācīties Œodien, kad latvieŗi ir minoritāte savā galvas pilsētā, gandrīz vai minoritāte savā valstī, bet lietuvieŗu pulkveŗa zemē tādu problēmu nav - viņi ir kungi savā dzimtajā zemē! □

Arvīds Zaķis,
Stouffville, Ontario

Troņi bruka, pilis krita,
Visas tautas viņojās,
Arī latvju tautai
Brīves stunda tuvojās.
Tie, kas māņu pārņemti,
Uz krievu zemi laidās,
Sarkano pulkos, komunistu rindās
Patiesībā - labprātīgi trimdā.

OTRĀ ATMODA - 1918. 18. 11.

Cauri gadu simtepiem
Tautas dvēselē, dziļi apslēptas
Brīves dzirkstis gailēja,
Tad pie tautas debesīm
Latvu zvaigzne uzlēca
Akurāters, Skalbe, Plūdons,
Grīns un Virza - gara dzīvi
Bagātināja.

Valstsvīri, augstāki un zemāki,
Nosaukt tos - ir daudzi,
Tirām rokām, skaidru sirdi.
Tas bij' mūsu lepnums.

Ar naidu, ar ļaunumu sirdī
No austrumiem sarkanie gāzās,
Mežos, purvos un gāršās,
Vīri un sievas tad glābās,
Cietumi baigi un kapi - pildījās.

Ventas krastos stāvajos,
Brīves cīņās sākās,
Līdz pāri Daugavai,
Līdz Māras zemei svētai.

Melnais bruņnieks landesvērs,
Vidzemi iekarojot nāca,
Cēsu skolnieki varonīgie -
Pretim tiem stājās, aiztriecot tos.

Bet tas nebija viss,
No pašas vācu zemes
Ar viltu un ar varu
Golcs un Bermonts nāca.
Latvju dēli, varoņi,
Pēdējo cīņiņu veda,
Uzvaru Dievs lēmis mums bija.
Šo dienu 11. novembri
Par Lāčplēšu dienu saucam.

1920.

Mūsu spēki vairojās,
Divīzijas, pulki,
Uz zemes, ūdenī un gaisā
Karotāji ciniņās.

Māras zeme, dievišķā svētā,
Sarkano pazemota un postīta
Brīves stundu gaidīja.
Pa ezeru sliksņiem,
Pa mežiem un laukiem,
Līdz Latvijas robežai svētai,
Kur uzsprauda karogu mūsu.

Simtiem kritušu un ievainoto uz tēvzemes Brīvības altāra Miera ligumu jo stingru uz mūžīgiem laikiem slēdza. Par visas tautas svētnīcu kļuva Brāļu kapi, par tautas brīvības simbolu - Brīvības piemineklis. Kalpaks, Balodis, Berķis un Radziņš, - kara vadoņi un stratēģi.

Ieročus nolikuši
Mājā nāca karavīri,
Arklus rokā tvēruši,
Druvās stājās brīvi.
Muižu zemi dalīja,
Visiem karotājiem,
Neredzēta jauncelsme
Visās malās zēla.

Skolas, mājas būvēja,
Slimnīcas, tautnamus,
Ceļus un ar dzelzceļus,
Elektrības stacijas, telefona tīklus.

Pasaul's jūrās, tuvās, tālās
Latvju karogs - plivinājās!
Sviests un bekons,
Gaudi, lini,
Koki, dēji - dažādi,
Ceļoja uz tālām zemēm,
Cēla mūsu turību.

1934.

Arī toreiz Saeimā ķīvējās bezgala,
Likumus ar grūtībām tautai cēla priekšā.
Tamdēj Kārlis Ulmanis apvērsumu veica,
Tautas vairākums - sirsniņi to sveica.
Dzīve gāja arvien kalnā, kā nekad vēl bijis,
Ar drošu skatu nākotnē - lūkojamies.

1939.

Krievi pieprasa kara bāzes. Meli un apvainojumi no
Maskavas tad plūda. Ventspili un Liepājā krievi iekšā lida
1940. 15. 06. 02:00

Ludzas apriņķa robežapsardzības punktā Masļenkos
iebruka ap 80 bruņoti krievu karavīri, nošāva daļu ro-
bežsargu, pārējos aizveda. Varoņu nāvē, ar ieroci rokā,
krita robežapsardzības priekšnieka Puriņa sieva Hermine
Puriņa. Mūžīgu mieru viņai, ak Dievs!

1940. 17. 06

Latviju okupēja PSRS karaspēks, ap 40 tūstoši. No-
dibinājās Kirchenšteina leļļu valdība, sākās

BAIGAIS GADS

Čekisti, stukači un okšķeři, gan slepeni, gan atklāti
Visur, visur glūnēja. Čekas māja, stuŗa māja,
Visus, visus baidīja. Bailes runāt, bailes dzīvot,
Nakti murgi rādījās.

PIRMAIS GOLGĀTA CEĻŠ 1941. 14. 06.

Aizrestotos lopu vagonos,
Badā un izmisumā,
Varmācības gaisotnē
Ceļš uz nāves noņemti.

Armijas vadība,
Augstākā un zemākā,
Policija, robežsargi, aizsargi,
No visas Latvijas
Bez ciņas Gulagā nomērdēti...

Veci ļaudis, darbā guruši,
Vīri, sievas, spēka gados,
Meitenes un zēni - skolas drēbēs,
Zidaiņi pie mātes krūts,
Un vēl mātes miesās dusošie.
Visi viņi - nāves ceļā.

1941. 22. 06.

kā pērkona spēriens visbargākais sākās otrais pasaules
karš

To slepeni cerējām, gaidījām,
Lai brīvi atgūtu mēs,
Kaut naidnieks mums biji kādreiz,
Bet tagad esi mums draugs.

Nu atvērās stūrmājas durvis
Un kapi, it visur un daudz,
Kur šausmiņi skati tos vērot,
Ko radijs cilvēks - zvērs.

No austrumiem ordas nāca arvien,
To rindās ar' tautiešu mūsu,
Kurzemes katlā tad arī
Brālis pret brāli ķaŗoja.

Uzvaras diena - sāpju diena,
Mūsu tautu sašķēla.
Mūsu tautu, mūsu zemi
Krieviem brīvi atdeva.

Vardarbība, patvaļa
Visās vietās valdīja.
Bijību pret kompartiju,
Pirmā vietā stādīja.

Paslepus par kolchoziem
Laukos čukstēja arvien,

Nodošanas lauku sētām -

Pastiprinājās arvien.

OTRREIZĒJAIS GOLGĀTA CEĻŠ 1949. 25. 03

Atkal aizrestotos vagonos,

Badā un izmisumā,

Varmācības gaisotnē

Ceļš uz nāves noietni.

Zemniekus piespiedu kārtā sadzina kolchozos

Lauku sētas, skaisti koptas,

Likteņvarā palika,

Kūtis, klētis, istabas - izlaupija.

Kolchozlaiki - zagļu laiki

Tikumus tie izskauda.

Nozagt, papemt svešu mantu,

Dzīves normu pieņēma.

Kolchozvīri, varas vīri,

Ņēma, ko vien gribēja -

Tautas manta, mūsu manta.

Par to ir mūsu teikšana.

VISVARENAIS KREMLIS PAMAZĀM SĀKA ŠŪPOTIES

TREŠĀ ATMODA1988. 23. 08. Demonstrācija pie Brīvības pieminekļa
pret Molotova-Ribentropa paktu

1989. 23. 08 Baltijas ceļš

1989. 18. 11 11. novembra krastmalā

1989 janv. Barikādes.

1990

4. maija deklarācija

Apklusā Atmodas dziesmas,

Norima Atmodas dejas,

Izgaisa Atmodas degsme,

Iestājās pelēka ikdiens.

Aplaupīja naudas maiņā,

Putināja kolchozus.

Nogremdēja bankas,

Izvazāja tautas mantu.

Zilo pūķi, posta pūķi,

Izlaida to brīvībā,

Lai tas visur bēdas nestu,

Ciešanas un vaimanas.

Visur, visur, kur vien spēja,

Jaunas "točkas" uzradās,

Kuņās ugunīgā dzirā,

Tautu slicina arvien.

Pildās cietumi un invalīdu nami,

Bērni badā, skrandās tērpti,

Klaipo, ubago pa ielām,

Skolas durvīm gaņām iet.

Arvien jaunas nelietības

Ievazā no Rietumiem,

Šausmu filmas, seksta filmas

Sagrauj tautas tikumus.

Pilis ar torpiem un torniņiem,

Augstām mūra sētām,

Dzelžos kaltiem vārtiem,

Sargsuņiem kā tiģeriem.

Lauku sētas, dzīvīb's sētas,

Tagad drupas, krāsmatas.

Vēji gaudo aklos logos,

Pūces, ūpi žēli raud.

Latvija, kas kādreiz bijī -

Vienmēr esi paraugs mums.

Vienmēr tautu kalnā vedi,

Tur, kur citas tautas mīt.

Sirdsapziņa, goda prāts,

Par naudas maisiem upurēts,

Latvijas vēsturē -

Ar melniem burtiem ierakstīts...

Tikai skumji, vienmēr skumji,

Mūsu dzīve lejup iet...

Hermanis Pakulis

BALTIC FILM AT THE MONTREAL WORLD FILM
FESTIVAL

Each year in the fall, for 10 days, the Montreal World Film Festival is a veritable cultural happening, and a wonderful opportunity to sample different cultures of the world as exposed by the film makers. Over 400 films were presented this year - and judging from the attendance the Festival was a popular success!

Last year two Latvian films were presented; this year there was one Estonian film, "Out of the Cold", a USA - Russia - Estonia co-production, with well known U. S. stars.

The film is a dramatic love story spanning 20 years from 1939-1959, showing clearly the havoc wrought by the war and Russian occupation on peoples lives. In the story, a once-celebrated American cabaret singer-dancer, Dan Scott, who has seen better days, accepts a contract in Tallinn, Estonia and happily finds he is still a major star, there. The war breaks out in Europe and Germany invades and then Russia invades Estonia. None of this is of any concern to Dan, but the lives and loves of the cabaret people get caught in the brutality. In the process of naively trying to find out what has happened to his pregnant love, Deborah, Dan Scott's American passport is confiscated, burned and new papers made for "Daniil Skokov", a citizen of the Soviet Union, and he's sent to a Siberian labour camp for 15 years, where life is quite different from what he has known. There he loses his leg in a grizzly accident but survives! After Stalin's death and 6 years more in exile, Dan comes to Moscow and attempts to connect with the U. S. Embassy and to retrace his life. The film is entirely believable, well crafted and intelligent, combining the best aspects of American film making and technology, and Russian storytelling. The locations are in Estonia (Tallinn) and Russia (St. Petersburg); the main stars are American; and the script writer/director, Sasha Buravsky is Russian - there is a nice balance and things are pretty well accurately depicted for the time period.

The cast is excellent. **Keith Carradine**, with about 40 feature films and more than 20 cable-TV and network-TV movies to his credit and also an Academy Award as singer-songwriter stars as Dan Scott (note: his older brother David starred in the memorable "Kung-Fu" TV-series). **Mercedes Ruehl**, who won an Oscar for her supporting role in "The Fisher King", and Canadian born actress **Mia Kirschner**, who starred in Dennys Arcand's "Love and Human Remains" and Atom Egoyan's "Exotica" play the roles of a cabaret performer and love interest. **Brian Dennehy**, always an intelligent and well-read actor, with over 45 motion picture credits and major performances in theatre productions, co-stars as the American Ambassador to the Soviet Union. He was also in "Gorky Park". **Judd Hirsch**, with a distinguished track record in a long string of performances in the theatre, both on and off Broadway, plays the Cabaret owner; Bronson Pinchot, with a number of feature films and TV roles to his credit, also plays in the film.

The art directors of course had to have a keen eye to recreate time and place over a period of several decades, and I believe they were successful at it. A former Soviet army barracks site was only slightly modified to serve as a Siberian labour camp. Truckloads of dirt had to be spread on the paved roads as no paved roads led to these camps in Siberia in 1940. With the aid of props and cars

Dan Scott (Keith Carradine) left, Tina (Mercedes Reuhl) and Leon Axelrod (Judd Hirsch) prior to a performance in Axelrod's night club in Estonia in Sasha Buravsky's film "Out of the Cold", a story of a down and out American singer/dancer who gets trapped in Europe at the start of World War II.

from that period, a location in St. Petersburg, Russia, was made to look like the Manhattan lower east side of New York.

Reading through the movie credits, the cast of minor characters and film crew used in Tallinn feature about 100 Estonian names, including about 25 or more minor roles and job titles from art directors to gaffers to 3rd assistant directors, location managers, illustrators, set designers, co-ordinators, construction managers, accountants, costumers, hairdressers, makeup, special effects men, electricians, transportation co-ordinators, drivers and office - and set-production assistants, security and medical - all necessary to the making of a feature film, and they all get paid! The local Estonian film industry, shaky at best, obviously got a nice shot in the arm (About one and a half million dollars went into the local economy.)

Filming started on April 20, 1998 and took 54 days to complete; the last week of shooting was in St. Petersburg, Russia, using a separate local Russian filming unit. The film was funded by both - American and Russian investors. It's definitely worth a look. □

J. J. Raudsepp

Dear Editor,

We have been asked by the Latvian Red Cross to race Janis Mickelsons for a relative of his and who would be overjoyed to communicate with Mr. Mickelsons again.

If any of your readers either know Mr. Mickelsons or of him we would be very grateful if they would contact the Canadian Red Cross, Quebec Division either Ginette Archambault or myself at (514) 362-2930, extension 2904.

Thank you very much for your courtesy and kindness.

Yours sincerely,

Mary Christina Mozer

Tracing and Family Reunions

A VISIT TO ESTONIA SUMMER 1999

A visit to the Baltics is always a treat, as there is much to see - summer is a season of energetic activity there. They are building up towards European standards in everything, in preparation for entry into the Common Market and perhaps NATO soon. 50 years of communism and neglect has left a great deal of work to be done. It will take time, but they have the will power and are developing the brain power to do it.

This summer it was doubly interesting, as they celebrated the 23rd Estonian Song Festival and Folk Dance Festival, for which people had come from around the world. The popularity of these festivals, held every 5 years is without question very high.

J. J. Raudsepp

A stork nest in Southern Estonia

Photographer J. J. Raudsepp's photo travelogue in Estonia, Summer 1999: 1. President of Estonia, Lennart Meri, flanked by his wife Mrs. Helle Meri (left) and Signe Kivi, the Estonian minister of Culture (right); 2. A reception at the official residence of the ambassador of USA to Estonia on July 4: (left to right) former Ambassador to the US Trivimi Velliste, present Ambassador to Estonia Mrs. M. Wells and J. J. Raudsepp; 3. March-pasts are the order of the day during festivals - participants in regional folk costumes from the previous century.

Kanadas galvaspilsētā skanēs latviešu kokles

Oktobra otrajā nedēļas nogalē (8. - 10. oktobrī) pulcēsims Kokļu dienās '99 (KD'99) Kanadas galvaspilsētā Otavā.

Otavas latviešu sabiedrībā pēdējā gada laikā koklētāji bieži uzstājušies ar saviem priekšnesumiem. Ar lielu entuziasmu koklēšanā un dziedāšanā iesaistās tieši jaunākā paaudze.

Kokļu dienu Otavā rīcības komiteju vada Miķelis Svilans. Komitejas sastāvā ir Ligita Galdiņa, Daina Brauna, Laima un Uldis Dimiņevski, Zane Petre, Māra Zariņa, Lalita Salīņa, Aija Auziņa. Daļai šo cilvēku jau ir pieredze iepriekšējo dienu rīkošanā 1986. gadā.

Tajā pašā nedēļas nogalē Otavā uz savu kārtējo kongresu pulcēsīs arī LNJAK. Ārpus saviem pasākumiem viņi aktīvi sadarbojas arī Kokļu dienu organizēšanā.

Pasākumus kuplinās koklētāji no tuvākām un tālākām vietām, to starpā arī «Teiksma» no Mineapoles un Montreālas jauktais koris, kā arī deju grupas no Toronto. Dalībnieku un viesu ierašanās paredzēta piektdien, 8. oktobrī. Sestdien rīta puse būs veltīta dalībnieku pieteikšanās un mēģinājumiem, bet vakara puse kopīgam sarīkojumam "Glebe" centrā, kam tūlīt sekos saviesīgs vakars ar rotaļām un tautas dejām, vēlāk arī modernāku padejošanu LNJAK balles ietvaros.

Svētdienas pēcpusdienā Otavas centrā būs īpašs koncerts viesu māksliniekiem, pēc kura sekos kokļu dienu izskaņa un noslēgums pie ugunsкура.

Pateicamies par atbalstu LNAK Izglītības un kultūras fondam, kā arī Latviešu fondam. "Sēklas nauda" nāk arī no 1986. gadā notikušajām Kokļu dienām. Interesi atbalstīt KD'99 izrādījuši arī ALA, DV un LNAK.

Viesnīcā "Ramada Inn", kas atrodas tuvu pasākuma norises vietai (adrese: 480 Metcalfe St.), ir rezervētas istabas. Ja vēlaties apmesties viesnīcā par stipri pazeminātu cenu., zvaniet tieši viesnīcai 30 dienas iepriekš, minot rezervācijas numuru G000019-17, Latvian Kokle Group, tel. 1-800-272-6232, (613) 237-5500; cena - CDN\$80.10 (CDN\$120 pēc tam).

Dalībniekiem lūdzu nekavējoties pieteikties KD'99 rīcības komitejai, minot vai būs vajadzīgas naktsmājas. Tāpat nekavējoties pieteikt savu atsevišķo programmu (ja tāda iecerēta). Salokāmas nošu pultis vēlams ņemt līdzī visiem dalībniekiem.

Priekšsēdis Miķelis Svilans, tel. (613) 592-1153, fax (613) 592-6186, epasts: sarmika@sympatico.ca; sekretāre Laima Dimiņevska, tel. (613) 225-4949, 16 Beaverton Ave., Nepean, ON, K2E 5K4, Canada.

Sīkāku pasākumu norisi uzzināsit laikrakstu nākamajos numuros. Sekojiet jaunumiem un būsit mīļi gaidīti! Ceram uz jūsu atsaucību un atbalstu.

BRĪVĪBAS CIŅU ATCERE MONTREALĀ

Kopējais DV Montreālas nodaļas un pensionāru apvienības saiets notika 19. augustā, Latviešu centrā. Tas bija kuplāks kā parasti - ar pāri par 80 apmeklētājiem. Tas daļēji izskaidrojams ar to, ka tika gaidīta Latvijas prezidentes Dr. V. Viķes-Freibergas ierašanās. Daudzo un neatliekamo darbu kārtošana dēļ, gan savā privātā, tā arī sabiedriskā dzīvē, prezidente tomēr nevarēja ierasties, bet viņa bija atsūtījusi rakstisku sveicienu, ko nolasiņa Mārtiņš Štaubers:

Mīļie tautieši, vispirms, vēlos pateikties par daudzajiem apsveikumiem, ko esmu saņēmusi no montrealiešiem pēc ievēlēšanas par Valsts prezidenti. Esmu dziļi pateicīga par Jūsu sirsnību un morālo atbalstu, ko es īpaši augstu vērtēju.

Novēlu Jums visiem dzīves prieku, spēku un veselību un aicinu Jūs talkā mūsu dzimtās zemes labā. Kā to skaidri pierāda mana personīgā pieredze, tieši pensijas gados cilvēkam var pavērties sava mūža vislielākās izdevības un izaicinājumi!

Tik daudzus, gaŗus mūsu kopējās trimdas gadus mēs paturējam dzīvu savu iekšējo pārliecību, ka kādreiz savā mūžā tomēr atkal piedzīvosim brīvu un neatkarīgu Latvijas valsti. Nu tas ir piepildījies. Mēs katrs esam darījuši visu, kas bijis mūsu spēkos, lai Latvijai palīdzētu. Turpināsim to darīt arī uz priekšu. Latvijai ir vajadzīgi visi tās bērni - gan jauni, gan ne tik jauni, gan tie, kas dzīvo dzimtenē, gan tie, kas dzīvo citās pasaules malās.

Ar sirsnīgiem sveicieniem visas Montreālas latviešu pensionāru saimei,

Vaira Viķe-Freiberga

Sanāksmi atklāja valdes pr-ža vtnks Jūlijs Metums. Svētrunu un lūgšanu, veltītu Latvijas neatkarības cīnītājiem, teica māc. R. Caune. Sekoja Imanta Steprāna labi pārdomātais, līdzsvarotais un kodolīgais referāts par Latvijas brīvības cīņām (Lasiet to 3. lpp.! -red.). Tajā referents norādīja uz 1919. g. pulkvežu Jorģa Zemitāna un Jāņa Baloža - kalpakiešu armijas apvienošanu ar ziemeļniekiem, kā arī uz abu (15. un 19.) divīziju, plecu pie pleca cīņām II pasaules karā un 16. marta iezīmi mūsu tautas brīvības cīņu atcerē. Netika palaista gaŗām arī rietumnieku nostājas izvērtēšana II pasaules karā, sadarbošanās ar lielāko noziedznieku Staļinu, citu tautu iztirgošana lielvalšķu interešu labā, kur vēl šodien viņu uzskati nav mainījušies, izrādot nepatiku mūsu kaŗavīru un tautas 16. marta atcerēi.

Īsumā Kurzemes cīņām pieskāŗās arī J. Metums. Tam sekoja biedrīnes I. Strautiņas augustā dzimušo apsveikumi. Apaļi 80 gadi piepildījās Staņislavam Opolniekam, pārējie jubilāri - Jāzeps Greizis, Alma Meldere, Veronika Opolniece, Mārite Steprāne, Arnolds Zariņš, Helēna Šmite, Gunārs Vērenieks, Ilga Strautiņa un Irma Saffy.

Tautas dziesmās, E. Reveliņa akordeona pavadijumā, aizritēja pēcpusdiena. Maltīte bija gaŗšīga. Ar saviem 2 saietiem mēnesi pensionāru saime ir aizsteigusies priekšā jaunākajiem gada gājumiem. Un tā jau sākusi gatavoties lielajam Ziemsvētku saīņu sūtījumam uz Latviju. Tas notiks oktobra sākumā.

Indulis Skrastiņš

Lūdzam atvainot, ka tekstā arvien atgadās dažādas drukas kļūdas, kā iztrūkstošs vai lieks burts, vai vārds un citas likstas. Lai kā cenšamies, nespējam tās pilnīgi novērst.

Redakcija

DAŽĀDAS ZIŅAS

- Kad pēkšņi kļuva zināms, ka svētdien, 22. augusta rita stundā (plkst. 10:00) CBC radio stacijas (FM 88,5) rīta raidījumā būs dzirdāma intervija ar Latvijas Valsts prezidenti Vairu Viķi-Freibergu, sāka darboties steidzīga izziņošana pa tālruni latviešu sabiedrībā. Daudzi raidījumu uztvēra, citi nespēja atrast staciju un tā tiem tas pagāja secen. Intervijā, ko vadīja kāda CBC žurnāliste no Toronto, prezidentei bija jāatbild uz jautājumiem, kas noskaidroja viņas dzīves nozīmīgākos mirkļus, par kuņiem MLB Ziņotājā tagad jau ļoti daudz rakstīts. Tā notika draudzīgā kanadiešu stilā un bija domāta vietējai publikai, kuŗu varētu aizraut kādreizējās pilsones pēkšņie panākumi. Politiskā ziņā interesantas bija prezidentes piebildes, ka pēc brīvības atgūšanas sajūsmas Latvijā jūtama zināma vilšanās, ko izsaucot, nelaimīgā kārtā, padomju imperijas sadzīves paliekas un jaunu likumu radišanas grūtības. Pārmaiņas notiekot nemitīgi un Latvijā šobrīd daļēji valdot mežonīgo rietumu kapitālisms. Viņa arī pastāstīja, ka prezidentes kandidātūrai jau aicināta 1998. gada vasarā.
- Par Kanadas ģenerālgubernatori 6. oktobrī kļuš žurnāliste, pazīstama intelektuāle, pirmā redzamās minoritātes, ķīniešu izcelsmes imigrante **Adriene Klarksona (Adrienne Clarkson)**, kas dzimusi 1939. gadā Honkongā un Kanādā nonākusi 3 gadus vēlāk. Še interesanti, ka komentātori izceļ to, ka viņa ir otrā sieviete, kas ieņems šo reprezentatīvo amatu, ka viņa pārstāvēt inteligenci bez politiskām saistībām un esot 60 gadus veca. Gandrīz pavisam līdzīgs dzīves stāsts mūsu Latvijas Valsts prezidentei. Personu šim postīnim izrauga ministru prezidents, šajā gadījumā Ž. Kretjens.

MONTREALAS LATVIEŠU SKOLA

aicina pieteikties 1999./2000. mācības gadam jaunus skolniekus, kas runā latviski.

Bērnu dārza klasei pieņemam bērnus, kas dzimuši 1996. gadā.

Skola atsāks darbību 1999. gada 18. septembrī, plkst 09:00, Latviešu centrā.

Lūdzam pieteikties pie skolas pārzīnes Ināras Paliepas, tālr. 426-3986, vakaros.

Skolas vadība

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAS
PAKALPOJUMU LIKMES PAR TIEŠU NAUDAS
PĀRSŪTĪŠANU UZ UNIBANKU LATVIJĀ:

ASV/KANADAS	ASV/KANADAS
\$100 – 500	\$8.00/ 10.00
\$501 – 10,000	\$16.00/ 20.00
\$10, 001+	\$40.00/ 50.00

Pārsūtījumā adresētā persona var naudu saņemt Unibankas filiālēs visos Latvijas rajonos. Sūtītājam pašam ir jāpaziņo saņēmējam par naudas izsūtīšanu.

Informācija - lūdzu zvaniem (416) 922-2551, jeb rakstiet Latvian Credit Union, 491 College Street, Toronto, ON M6G 1A5 Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmdienās

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

riko

svētdien, 19. septembrī, plkst. 17:00,
Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā,
Lašīnā,

Latvijas Nacionālā teātra

VIESIZRĀDI

Izrādīs Harija Gulbja lugu "Vēveriši".

IEEJA - \$ 25.-

Iepriekšēja pieteikšanās pie -

Anitas Porietes - Bedard, tel. 514-697-6624

Roberta Klaišes - tel. 514-422-0562

Mārtiņa Štauvera - tel. 514-457-9832

Sēdvietas pieteikšanās kārtībā.

Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda un nosūtāmi kasierei A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, QC H9R 2X5.

Apmeklēt ielūdz

teātrinieki un rīkotāji

KOKĻU DIENAS '99 OTAVĀ

16 Beaverton Ave., Nepean, ON
K2E 5K4 Canada

AICINĀJUMS

esošiem, bijušajiem un topošajiem koklētājiem,
kokļu ansambļiem, visiem latviešu tautas mūzikas
kopējiem
piedalīties

*Kokļu dienās Otavā, Kanādā,
1999. gada otrajā nedēļas nogalē*

Miķelis Svilans,
priekšsēdis,
Tel. 613-592-1152
Fax - 613-592-6186
Epasts
<sarmika@sympatico.ca>

Laima Dimiševska,
sekretāre,
Tel. 613-225-4949
Epasts
<mazutis@netcom.ca>

Šogad mūsu gadskārtējais **vanadžu tirdziņš** notiks 30. oktobrī, Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā.

Šoreiz vajadzēja mainīt laiku, jo novembra mēnesis ir ļoti aizņemts.

Tirdziņu atvērsim plkst. 11:00 un tas ilgs līdz plkst. 16:00. Varēsiet iegādāties svētku kartiņas, kalendārus, kasetes no Latvijas. Lielā izvēlē būs Baltijas jūras dzintari. Notiks mazā lotereja un daudz kas cits. Kafija ar kūkām un siltas pusdienas.

Lai arī lūdzam apmeklēt šo sarīkojumu, jo lielākā šī sarīkojuma atlikuma daļa aiziet uz Latviju grūtībās nonākušajiem tautiešiem.

Ielūdz

Vanadžu kopa Montrealā

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

riko

sestdien, 27. novembrī, no plkst. 10:00 līdz 16:00, Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā

gadskārtējo

TIRDZIŅU

Šim sarīkojumam esam saņēmuši visu Centru. PUSDIENAS un ATSPIRDZINĀJUMI būs augšējā zālē.

- Rudzu maize, piparkūkas, pirāgi, saldmaizītes, tortes un dažādi cepumi.
- Ievārījumi, augļi, marinētas saknes.
- Apsveikumu kartiņas, servjetes, lietotu gramatu duplikāti MLB bibliotēkā.
- Keramikā, audumi, rokdarbi.
- Siltas PUSDIENAS, atspirdzinājumi, tēja un kafija. Vīns, alus un burbuļūdens.
- Izloze - \$ 1.- par lozi. Daudz dažādu laimestu.
- Citi pārsteigumi.

IEEJA: brīva

Atbalstiet šo MLB gadskārtējo sarīkojumu, ar ko reprezentējamies arī vietējā kanadiešu sabiedrībā, ar savu čaklu piedalīšanos mājas cepumu un citu tirdziņa mantu sagādē. Šogad tirdziņā varēsīt iegādāties arī Ziemsvētkiem piemērotas lietišķas. Ir ļoti svarīgi, lai tirgojamo mantu skaits būtu pēc iespējas bagāts un tajā būtu liela dažādība, jo kanadiešu ciemiņi vēlas plašu izvēli. Nāciet patērzēt un pamieloties pie garšīga pusdienu galda!

Pieteikšanās un plašāka informācija pie: -

Elgas Čops..... ☎ 684-2522	Anitas Porietes-Bedard ☎ 697-6624
Gitas Lukstiņas ..... ☎ 685-2218	Veltas Ozolas ..... ☎ 626-3501
Roberta Klaišes..... ☎ 422-0562	Mārtiņa Štauvera ..... ☎ 457-9832

Aiciniet līdz savus kanadiešu draugus un paziņas!

Piedāvājiēt transportu vecākiem ļaudīm, kas citādi tirdziņā nevarētu nokļūt.

Uz redzēšanos šī gada **MLB TIRDZIŅĀ!**

Piedalīties, tirgoties, apmeklēt, pirkt, iebaudīt maltīti un patērzēt aicina

RĪKOTĀJI

3. novembrī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.

11. novembrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības video filmas izrāde.

11. novembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.

13. novembrī, plkst. 14:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas gada svētki un Lāčplēšu atceres sarīkojums. Svētbrīdis, Lielā junda, priekšnesumi.

14. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes 18. novembrim veltīts dievkalpojums.

20. novembrī, plkst. 14:00, St. Paul's anglikāņu baznīcā, 377-44th avenūjā, Lašīnā, Latvijas valsts svētku svinīgais akts un koncerts Montrealas latviešu organizāciju padomes izkārtojumā. pēc tam gleznu skate un saiets Latviešu centrā. Plašāka informācija novembra MLB Ziņotāja numurā.

21. novembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Jēzus Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.

21. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

25. novembrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības video filmas izrāde.

25. novembrī, plkst. 14:00, Latviešu centā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.

27. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu biedrības gadskārtējais Mājas cepumu un citu priekšmetu tirdziņš. Skatiet īpašo paziņojumu šīs lappuses sākumā. Laipni lūdzam visus tam gatavoties!

28. novembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes I adventa ģimenes dievkalpojums ar dievgaldu. sekos kafija un nodarbības bērniem.

Laipni lūdzam MLB Ziņotāja lasītājus nokārtot izstāvošās un nākamās abonementu maksas! Tāpat lūdzam MLB biedrus samaksāt biedru un LNAK dalības maksas. Biedrības rindās gaidām arī jaunus biedrus. Iestāšanās maksa ir \$ 5.00. Sakām paldies visiem, kas atsaukušies "Grasi lūdzu!" aicinājumam virs nosūtītāja adreses sūtījuma aploksnē. Aicinām pārējos darīt tāpat! Par to iepriekšējs paldies!

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
telpu adreses: Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

- 12. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums ar dievgaldu.**
- 18. septembrī, plkst. 09:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu skola **uzsāk 1999./2000. māc. gadu.** Skatiet paziņojumu 23. lpp.!
- 18. septembrī, plkst. 11:00, Tērvetē, Otavas un Montrealas latv. ev.-lut. draudžu **apvienotais dievkalpojums.**
- 18. septembrī, plkst. _____, Tērvetē, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **izbraukums uz Tērveti**, kopā ar **Otavas senioru klubu.**
- 19. septembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 19. septembrī, plkst. 17:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu biedrības izkārtojumā, Latvijas Nacionālā teātra **viesizrāde. Izrādīs Harija Gulbja lugu "Vēverīši".** Pakārtojiet savu laiku, lai varat šo sarīkojumu apmeklēt. Biļetes iepriekšpārdošanā. Gaidām arī otaviešu saimes pārstāvjus! Skatiet paziņojumu 23. lpp.!

- 3. oktobrī, plkst. 11:00, Tērvetē, Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Pēc tam mielasts.
- 5. oktobrī, plkst. 09:00-14.00, Latviešu centrā, **pienesto drēbju un apavu izvērtēšana un palīdzības saiņu sagatavošana** DV Montrealas nod. izkārtojumā. Šajā dienā saiņus nepieņem.
- 6. oktobrī, plkst. 14:00-19:00, Latviešu centrā, **saiņu pieņemšana Ziemsvētku sūtījumam uz Latviju.**
- 6. oktobrī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
- 7. oktobrī, plkst. 12:00-17:00, Latviešu centrā, **saiņu pieņemšana Ziemsvētku sūtījumam uz Latviju.**
- 10. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.** Pēc tam **pārrunas par LELBA ētikas dokumentu.**
- 14. oktobrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde.**
- 14. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
- 17. oktobrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 23. oktobrī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **gadskārtējais bazārs.** Groziņi.
- 24. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, **svētbrīdis un pārrunas aprūpes grupai.**
- 28. oktobrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde.**
- 28. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
- 30. oktobrī, plkst. 11:00-16:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu **gadskārtējais tirdziņš.** Skatiet paziņojumu 23. lpp.
- 31. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Reformācijas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.**

MLB Z 1999 IX/X 825 e

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu **SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA** pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas 9. septembrī, pensionāros. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 13. septembrī

*****
MLB ZIŅOTĀJA administratorei un MLB kasierei A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que,
Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 35.00 vai \$ 30.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-).....	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-; pensionāriem \$ 5.00).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 1999./2000. darbības gadu (\$ 15.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

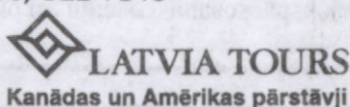
Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas

*Ari ceļojumi uz citām eksotiskām
salām un kontinentiem*

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 322-7414

191 Eglinton Avenue East, Suite 308
Toronto, Ontario M4P 1K1
Fax: (416) 322-7315

1-800-268-7442

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

0312017030

Tagad Rīgā!

**Hotel
MĀRA**

Kalnciema ielā 186, Rīga, Latvija LV-1046

Telefons: 011 371 7901316
Fakss: 011 371 7901315

- * 24 modernas istabas
- * Restorāns un bārs
- * Konferenču telpas
- * Lidostas busiņš

Rezervācijas Kanādā:
613/521-7100 (telefons, vai fakss)

epasts: mara@mailbox.riga.lv
timeklī:

www.bestwestern.com/thisco/bw/91301/91301_b.html

Laipni lūdzam visus sarīkojumu rīkotājus - draudzes un organizācijas iesniegt ziņas Sabiedriskās dzīves LAIKRĀDIM rakstiski. Tāpat arī visus paziņojumu un pateicību tekstus. Lūdzam rakstīt uz pilnas loksnes. Ja Jums ir iespējams paziņojumu tekstu sagatavot iespiešanas kārtībā, būsim par to pateicīgi. Lūdzam šādus tekstus nesalocīt, jo locījums varētu tos sabojāt. Rakstos lūdzam ievērot dubultrindu atstarpī.

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Nora Saletes, Kārlis Timermanis, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, 1/2 lpp. - \$ 40.00 pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Ķēki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY SEPTEMBER 1999 SEPTEMBRE MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL OCTOBER OCTOBRE BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832